

DOMOVINA

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana, Knafličeva ul. št. 5. II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126. Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10711.

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9, polletno 18, celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12, polletno 24, celoletno 48 din. — Amerika letno 1 dolar.

Važnost reje malih živali v času pomanjkanja živil

Kakor je sklepati iz časopisnih poročil, bo letošna svetovna letina slaba. Predvsem v Evropi bo žita mnogo manj kakor druga leta. V naši žitnici Vojvodini znaša žitni pridelek baje komaj polovico lanskega. Razen tega tudi stanje živine pri nas ni razveseljivo. Če smo že prejšnja leta izvažali žito le zaradi velike skromnosti jugoslovenskega ljudstva, je več kakor gotovo, da bo letos vsak izvoz, na katerega nas menda vežejo pogodbe, prav pritrigan od ust.

Ni dvoma, da bodo vsaj siromašnejše pokrajine naše države trpele čez zimo pomanjkanje. Zato bi bilo več kakor umestno, storiti vse, kar je v danih razmerah mogoče storiti za ublažitev pomanjkanja. Reja malih živali bi bila gospodarska panoga, ki bi se morala v takih časih pospeševati z vsemi silami. Od malih živali bi prišli v poštev zlasti kunci (domači zajci) in koze, katerih prehrana je preprosta in jo najlažje zmore tudi siromak kočar. Od kuncev bi imeli meso, a od koz predvsem mleko. Da se pospeši reja kuncev, je zadni čas, ker čez zimo ne bo mladičev in bi od reje kuncev ne imeli koristi.

Odločujoči činitelji naj to premislijo in naj ne odlašajo. Zveza društev »Mali gospodar« v

Ljubljani gotovo mnogo stori za pospeševanje reje malih živali, toda časi so takšni, da je treba na zadevo zaenkrat gledati predvsem s stališča ljudske prehrane. Kakor beremo v listih, je g. ban na predlog prosvetnega odbora za rejo malih živali pri kmetijskem oddelku banske uprave odredil, da se v naši banovini priznavajo za gospodarske nastopne pasme kuncev: beli angorec, sivi in beli ovčar, sivi in beli orjak. Za te pasme kuncev in za koze se ustanavlja enotna rodovniška knjiga za našo banovino. Vodila bo to knjigo začasno omenjena zveza.

To je prav, vendar je te pasme tako naglo splošno uvesti nemogoče. Zato naj se na splošno pospešuje reja kuncev, če namreč ustrezajo resnici vesti, da bo čez zimo hudo pomanjkanje. Reja kuncev je preprosta, vendar je ena reč pri teh živalih sitna: kakšna kužna bolezen jih po vrsti pobere. Zato bi bilo poleg drugega tudi potrebno dati ljudem navodila, kako je ravnati s temi občutljivimi živalmi, da ostanejo zdrave. Mislimo, da bi bilo kunčje meso velika ublažitev pomanjkanja hrane, zato naj odgovorni činitelji ne oklevajo, dokler je čas.

Izboljšanje mezd trboveljskim in državnim rudarjem

Te dni so se vršila pri Trboveljski premogokopni družbi pogajanja zaradi prilagoditve mezd draginjskim razmeram. Pogajanja so bila uspešno zaključena.

Dozdajšna posebna draginjska doklada se poviša z veljavo od 1. avgusta za nadaljnjih devet in pol odstotka na kosmati zaslužek in bo znašala v bodoče 25 odstotkov. Poleg tega so se zvišali kategorijski zaslužki najnižje plačanih delavcev.

Pogajanja so se vršila tudi pri ravnateljstvu državnih rudnikov v Sarajevu. Dosežen je bil sporazum, da se delovna pogodba razširi tudi na rudniška podjetja rudniške zadruge Bosnije, katero upravlja država v lastni režiji. Dozdajšne draginjske doklade (rudarji državnih rudnikov so prejeli že doslej poleg osnovne plače še 150 odstotne doklade na osnovno plačo) se povišajo za 30 odstotkov in znašajo 180 odstotkov. Nanovo se uvede doklada za otroke in dobi rudar z enim otrokom 25 din, z dvema otrokoma 50 din, s tremi ali štirimi otroki 75 din, s petimi ali več otroki pa 100 din mesečno. Ako rudar kak dan neopravičeno izostane iz službe, izgubi za dotični dan ustrezni del te doklade. Dnevnic za službena potovanja se zviša od 50 na 60 din, posebna doklada, ki jo dobe delavci za delo na ozemlju izven rudnika, pa se zviša od 25 na 30 din. Stanarina, ki se jo doslej dobivali rudarji le v posameznih rudnikih, se bo v bodoče plačevala pri vseh državnih rudnikih in bodo dobivali delavci, ki nimajo lastnih stanovanj in morajo plačevati najemnino, stanovanjsko doklado po 5 din dnevno, v Mostarju po 6 din, pri

osrednjih ustanovah v Beogradu in Sarajevu pa po 7 din. V bodoče se bodo uravnavale doklade glede na porast ali padec draginje, in sicer vsake tri mesece na podlagi indeksa Narodne banke (splošnega indeksa za cene na drobno v 10 glavnih mestih). V ta namen se ustanovi poseben odbor, v katerega pošlje vsako strokovno združenje po enega predstavnika; dalje bodo v njem zastopniki državnih rudniških podjetij in bo ta odbor posloval pod predsedstvom rudarskega glavarja v Sarajevu. Če se ugotovi, da se je po indeksu Narodne banke draginja zvišala ali znižala za 10 odstotkov, se za toliko odstotkov povečajo ali znižajo dohodki rudarjev na ta način, da se ustrezno poveča ali zniža draginjska doklada. Kot podlaga za presojo draginjskih sprememb služi indeks Narodne banke za julij 1940.

Izvoz jabolk v Nemčijo

Prizad je odobril izvoz presnih jabolk v Nemčijo. Za izvoz v avgustu in septembru je določeno v nemško-jugoslovenskem plačilnem sporazumu 1.200.000 nemških mark, kar ustreza količini okrog 600 vagonov jabolk. Uvozna carina za nepakirana presna jabolka znaša do 24. septembra 4.50 marke za vsakih 100 kg, v času od 25. septembra do 31. decembra pa dve marki za vsakih 100 kg. Pravico do udeležbe pri izvozu imajo vsi pooblaščenji izvozniki v smislu uredbe o nadzoru izvoza sadja in sadnih izdelkov. Vsaka pošiljka mora biti opremljena z dovoljenjem Prizada, ki je predpisano za iz-

voz jabolk v Nemčijo in s predlogom za potrditev uvoza blaga v nemško carinsko področje. Potrdilo mora vsebovati izjavo, da natorjeno in pregledano blago ni okuženo z ušmi San Jose in da izvira iz sadovnjakov, okrog katerega v razdalji petih kilometrov ni imenovanih uši.

Prizad poziva izvoznike, naj zdaj opozore svoje nemške kupce, ti pa svoje carinske posrednike, da mora biti predlog za carinsko potrdilo izročeno carinarnici prej, preden se uvoz izvrši, da bi carinarnica mogla pravčasno vrniti Prizadu potrdilo o izvršenem uvozu. Zaradi obveznega pregleda sadja na nemški strani se more izvoz nepakiranih svežih jabolk v Nemčijo vršiti samo preko postaj Jesenic, Št. Ilja, Gornje Radgone, Dravograda, Cmureka in Gothardta.

Do nadaljnega sporočila Prizada veljajo naslednje cene za presna nepakirana jabolka: navadna jabolka 18 mark, namizna jabolka pa 21 mark za 100 kg, vse franko nemško-jugoslovenska meja. Pri pošiljki franko madžarsko-nemška meja se gornje cene povišajo za 1.50 marke. Prizad priporoča izvoznikom, da pospešujejo prodajo franko naša državna meja in da samo izjemno pristanejo na to, da se pošiljka odpremi na madžarsko-nemški meji. Za frankiranje do te meje je potrebno predhodno dovoljenje finančnega ministrstva odnosno Narodne banke. Pri prodaji jabolk, ki so nepakirana in prosto naložena, morajo izvozniki fakturirati tovarno težo po tovarnem listu zaradi ureditve rimfuze. Za primanjkljaj, ki nastane med potjo pri presnem nepakiranem sadju, se računajo 4 odstotki in izvoznik je dolžan uvozniku povrniti samo morebitni primanjkljaj, ki gre preko tega. Prodaja se more izvršiti samo pooblaščenim nemškim izvoznikom, ki imajo odobrene izvozne kvote. Pošiljanje neprodanih količin za poznejšo prodajo je prepovedano. Prodajanje in ponujanje po nižjih cenah, kakor so gornje, je strogo prepovedano in so za take primere določeni najostrejši ukrepi.

Zaradi pospeševanja izvoza presnih jabolk razpisuje Prizad premijo 25 din za vsakih 100 kg uvoženih na nemško carinsko področje v času od 6. avgusta do 24. septembra letos. Izvozniki so dolžni upoštevati te premije pri izvozni kalkulaciji, da bodo prišle do izraza v odkupni ceni pri pridelovalcih. Za izvoz presnih in nepakiranih jabolk v Nemčijo veljajo tudi splošni pogoji za izvoz presnega sadja v Nemčijo, ki so bili že prej objavljeni.

Za mesarje in živinorejce

Ban dravske banovine je izdal navodila vsem sreskim načelstvom in mestnim poglavarstvom, s katerimi se ta poblašajo, da lahko v krajih, kjer pade na brezmesni dan sem, preložijo brezmesni dan na naslednji dan v tednu. Prav tako se preloži brezmesni dan, če pade na praznik, na naslednji dan brezmesni dan v tednu.

Drugo navodilo se nanaša na zakon živine v sili. Upravna oblastva prve stopnje naj smatrajo, da je podan dejanski stan zakola v sili tudi v primeru, kjer za pravilno vzrejo teličke ni zadosti krme ali prostora v hlevu in kjer se temu nedostatku brez hude škode za lastnika telička ne da odpomoči s prodajo starejše živine ali teličke drugemu rejcu. Ako

potrdi pristojna občina, da ima lastnik teličke samo eno kravo in da teličke ne more prodati drugemu rejcu, naj izdajo občina upravna oblastva prve stopnje dovoljenja za sakol brez nadaljnega raziskovanja dejanske

ga stanja. Potrdila in dovoljenja v smislu tega navodila se izdajajo brezplačno.

Istčasno je g. ban odredil, da se preloži v vsej banovini brezmesni dan, ki pade na četrtek 15. t. m., na soboto 17. t. m.

V Ljubljani bo svečano odkrit spomenik kralju Zedinitelju

V srcu Slovenije v beli Ljubljani smo postavili veličasten spomenik našemu Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju.

Vlit v bron stoji na granitu mogočni lik njega, ki je zrasel iz naše jugoslovenske zemlje, jo brezmejno ljubil in pretil zanj svojo kri.

V petek 6. septembra, ko prestopi naš mladi kralj Peter II. prag leta svoje polnoletnosti, bomo Slovenci in z nami v duhu krepko združeni vsi Jugoslovenci svečano odkrili spomenik njegovemu velikemu očetu. Kakor je kraljev lik iz bron vlit in postavljen na granit, tako naj bodo naša srca prekaljena v ljubezni do Jugoslavije, tako bodi trdna naša odločnost, braniti našo rodno grudo do zadnje kaplje krvi. Sredi Ljubljane stoječi spomenik našemu nesmrtnemu kralju Mučeniku bodi kakor v našem srcu postavljen simbol večno živega spomina nanj, ki nam je bil in ostane najsvetlejši izvor in najvišji ideal. A kdaj so nam bili svetli vzori in visoki ideali tako potrebni, kakor so nam v teh burnih časih. Zgrnimo se okrog tega simbola, strnimo krepko svoje vrste, pripravljene vedno doprinesti tudi najhujše žrtve za našo, z njegovo krvjo posvečeno skupno domovino Jugoslavije.

Slovenci, prihitite na rojstni dan Nj Vel. kralja Petra II. v Ljubljano, da združeni okrog veličastnega lika njegovega nepozabnega očeta proslavimo ta radostni praznik in obnovimo prisego, da bomo verno izpolnjevali najsvetejšo oporoko našega blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja: Čuvajte Jugoslavijo!

★

Neogibno potrebno je, da je vsa slovesnost svečanega odkritja spomenika kralja Aleksandra I. Zedinitelja tudi skrbno pripravljena. Le tako bo dan primeren okvir temu zgodovinskemu dogodku, kateremu bo hotel vsakdo prisostvovati.

Ves program za svečano odkritje je sestavljen delovni odbor pri Odboru za postavitev spomenika. Tudi je upošteval odbor željo darovalcev po deželi, da bi se jim omogočilo prisostvovati tej slovesnosti in je zaprosil ministrstvo prometa, da odobri udeležencem odkritja 75odstotno vozno olajšavo. Podrobnosti bodo po odobritvi objavljene v dnevnikih, v katerih so tudi že bila objavljena navodila društvom, ustanovam in zavodom, kako naj postopajo, da se bo prireditev izvedla čim primerneje.

„Samouprava“ o našem prijateljstvu z Italijo

Beograjska »Samouprava« objavlja članek, posvečen našim odnosom z Italijo in položaju na Balkanu. List pravi med drugim:

»Italije in Jugoslavije tudi v zdajšnjem položaju nič ne razdvaja, ker je njuno razmerje jasno in postavljeno na zanesljive osnove že večkrat preizkušenega prijateljstva. Na tej in oni strani Jadrana je to nesporna resnica, a tudi ostala Evropa s tem dejstvom računa in nihče ga ne more zanikati, razen če to dela iz posebnih namenov, kakor se je to zgodilo te dni, ko so se v nekem delu evropskega tiska pojavile vesti, iz katerih naj bi izhajalo, da Italija ni iskren prijatelj Jugoslavije. Italijanska javnost je ostro odgovorila na te pojave in je odločno odklonila vse te spletke. Storila je to s polno upravičenostjo. Drug na druga smo navezani politično in gospodarsko. Skupno delamo na krepitvi zaupanja in odstranjevanju težav v dunavski

kotlini in na Balkanskem polotoku. Dogovorno odklanjamo možnost spopadov v tem prostoru, ker sta red in mir v teh krajih v obojestransko korist. To skladno sodelovanje krepi zelo važno dejstvo, da tudi Nemčija želi mir in red na Balkanu in v Podunavju.

Mi smo strogo nevtralna država, ki vodi tako politiko že več let. Želimo, da za bodočnost ohranimo neokrnjeno prijateljstvo z vsemi svojimi sosedi. Kot balkanska in podunavska država smo po svojih močeh vse storili, da se ohrani mir. Ta naša politika miru ne koristi samo nam, marveč vsemu Balkanu in Podunavju. Verujemo bolj v delo kakor v besede, bolj v dejstva kakor v razburljive vesti. Zato bomo trezno poglobili in utrdili gospodarske in politične odnose z Nemčijo in Italijo ter ne bomo nasedali nikakim spletkam, pa naj prihajajo od katerekoli strani.«

Američani sprejemajo v varstvo evropske otroke

Zdajšnja vojna še prav posebno ne prizanaša nikomur, niti tistim, ki se je skoro ne zavedajo, ker so še premladi. To so milijoni in milijoni otrok.

Anglija se je še pravočasno pobrigala za to, kako bi spravila na varno svoje otroke. Ker na angleškem otočju ni nikjer čisto zanesljivih zavetišč, kjer se otrokom ne bi moglo nič zgoditi, so se angleški odgovorni činitelji odločili s hvaležnostjo sprejeti ljubeznivo ameriško ponudbo, naj svoje otroke odpeljejo na varno čez morje v Ameriko.

Protij temu, da bi Angleži prepeljali otroke čez Atlantsko morje s svojimi lastnimi ladjami, seveda v Zedinjenih državah ni imel nihče ničesar. Le temu so se nekateri začeli upirati, da bi tudi ameriške ladje prevažale otroke iz Anglije, kajti kdo ve, če bi

bile čisto varne in jih ne bi z otroki vred med potjo zadela nesreča. Zdaj pa je tudi ta ovira odstranjena.

Ameriška poslanska zbornica v Washingtonu je namreč sprejela te dni zakon, ki določa vse okoliščine, v katerih tudi ameriške ladje smejo voziti otroke iz Evrope v Ameriko. Zakon določa, da smejo ladje Zedinjenih držav pluti v vsa evropska vojna območja, če imajo namen vzeti na krov evropske otroke in jih prepeljati čez morje. Toda otroci ne smejo biti starejši od 16 let. Na ladjah bodo morala biti z velikimi in različnimi črkami napisana vsa njihova imena. Ladje, s katerimi se bodo vozili otroci iz Evrope, pa ne smejo biti oborožene in tudi ne smejo pluti v spremstvu z vojnimi ali drugimi oboroženimi ladjami, dokler niso

naložile otrok. Preden pa bodo ameriške ladje odplule v evropske vode, morajo dobiti od vseh vojskujočih se držav zagotovilo, da teh otroških ladij ne bodo na poti ovirale. V Ameriki pa se bodo smeli nastaniti otroci le, če bodo lahko dokazali, da ameriškim javnim ustanovam ne bodo v breme.

Razumljivo je, da se otroci na tako dolgo in vsekakor tudi ne preveč varno pot, ne bodo napotili čisto sami brez potrebnega spremstva. Tudi na to so računali ljudje, ki so sestavljali zgoraj omenjeni ameriški zakonski osnutek glede prevažanja evropskih in ameriških otrok na varno. Določeno je, da bodo otroke smeli spremljati njihovi starši ali pa vzgojiteljice.

Kaj je novega med ameriški rojaki

Cleveland, julija

Ameriški filmski časopis »The Saturday Evening Post« je priobčil med drugim tudi zgodbo izpod peresa našega slovečega ameriškega pisatelja rojaka Adamiča, ki obravnava vprašanje, zakaj ni slovenski priseljenc, star že 80 let, nikoli postal državljani Zedinjenih držav. Vzroki tega so taki, da se mora strinjati z njimi vsak pameten človek. V teh viharnih časih, ko se ameriška javnost zelo razburja proti tujcem, želi Adamič, da bi vsak rojak v Ameriki prečital to povestico in jo priporočil v čitanje svojim prijateljem in znancem, zlasti onim, ki imajo predsodke proti priseljencem. Adamič je napisal to povestico kot posebno poglavje svoje velike knjige, ki izide v oktobru.

V New Yorku živeči Slovenci so imeli na praznik sv. Cirila in Metoda 7. julija v cerkvi sv. Cirila staroslovensko mašo. Službo božjo je opravil župnik grško-katoliške cerkve v Clevelandu Tomislav Firis. Večina newyorških Slovencev je prvič prisostvovala staroslovenski maši, med katero je pel cerkveni pevski zbor.

V bolnišnici v Brooklinu je umrla Terezija Kovačeva, stara 53 let, doma iz Begunj. V Cordobi pri Buenos Airesu je umrl Jože Hren, star 42 let doma iz Dolenje vasi pri Kočevju. V Montevideu je preminila Elizabeta Pahorjeva, doma iz Opatjega se'la na Primorskem. V Clevelandu je umrl Janez Kleindienst, star 69 let, doma z Brezja. Njegova žena, rojena Bolohova, je tudi doma iz Brezja. V Brooklynu je umrla Lucija Peckle, rojena Podobnikarjeva. V Cliff Mine je preminila Ivanka Debelakova, stara 58 let, doma iz Stare Oselice na Gorenjskem, v San Franciscu pa Matko Nemanič, star 71 let, doma iz vasi Božakovo pri Metliki, od koder je prišel v Ameriko pred 63 leti. V Chisholmu je umrl Jože Lani, star 68 let, doma iz Skapače vasi na Dolenjskem. V Clevelandu so umrli Janez Frančič, star 48 let, doma iz Longarov, Janez Čampa, star 81 let, doma iz Krčale pri Sodražici, Frančiška Perko, rojena Arkova, stara 58 let, doma iz Zagradca, Ana Butalova, rojena Kastelčeva, stara 60 let, doma iz Zverčevskih Hinih, Frančiška Bečaj, rojena Zailčeva, stara 52 let, doma iz Hrušcerjev pri Cerknici, in Janez Cimperman, star 68 let, doma iz Nereda pri Robu. V Chicagu sta umrli Peter Erzar, star 60 let, doma iz Apole, in Marija Zavašnikova, stara 70 let, doma iz Zagorja ob Savi. V Jollietu je umrl v bolnišnici Jernej Pirc, star 71 let, doma iz Ajdovca pri Žužemberku. V Sheboyganu je umrl Janez Šute, star 60 let, doma iz Zgornje Podgore pri Črnomlju. V Chisholmu je preminil Mihael Muhvič, star 75 let, doma iz Bele krajine. V Heilwoodu je umrl Franc Korelec, doma iz Čateža na Dolenjskem. V Pittsburgu je umrl v bolnišnici Janez Čremošnik, star 62 let, doma iz okolice Celja. V Johnstonu je umrla Ivanka Samčeta, stara 22 let, rojena v Ameriki. V okrajni bolnišnici v Laprenceu je umrl Janez Plut star 80 let.

DOBER SIN

Trgovec: »Veš, sin, trgovino izročim tebi, sam bom pa počival.«

Sin: »No, saj si še trden. Nekaj let lahko še delaš, potem bova pa oba počivala.«

Politični pregled

Že nekaj dni sem napadajo nemška letala v velikem številu južnovzhodni del Anglije in angleške ladje. Nemška poročila govore o velikih uspehih, angleška pa trde, da uspehi nemških letal niso bili posebno veliki. Vsa poročila govore o velikih izgubah letal. Evropsko časopisje pravi,

da so nepretrgani napadi nemških letal morda začetek nemške ofenzive proti Angliji.

Nemška letala napadajo na suhem predvsem letališča. Med drugimi so ponovno bombardirala letališča pri Portsmouthu. Zračne bitke se vrše celo v višini 5000 do 8000 metrov. Ameriški listi pišejo, da so Nemci obstojevali Anglijo s težkim topništvo s svojih položajev ob francoski obali. — V Rokavskem prelivu je po vesti iz Londona prišlo te dni do spopada med angleškimi in nemškimi mornaricami torpedovkami. Angleži pravijo, da niso imeli izgub. — Na drugi strani pa tudi angleška letala stalno vrše napade na nemško ozemlje.

Ameriško časopisje poroča, da je

odpotoval v Anglijo ameriški kontraadmiral Robert Gorlay,

ki bo v Londonu vršil dolžnost posebnega opazovalca pri veleposlaništvu Zedinjenih držav. V spremstvu kontraadmirala sta še dva oficirja. Robert Gorlay je odpotoval v London po nalogu predsednika Roosevelta. Časopisje pravi, da v ameriškem ministrstvu za mornarico mislijo, da se bodo Nemci pri napadu na Anglijo posluževali novega načina, ki bi ga Američani radi preučili.

Španski listi pišejo čedalje odločneje proti Angliji in

zahtevajo vrnitev Gibraltarja Španiji.

Trenutek, kdaj se bo to zgodilo, bo določil general Franco, pišejo listi, ki hkratu naglašajo, da je postalo vprašanje vrnitve Gibraltarja Španiji vprašanje časti španskega naroda. Angleški listi pa objavljajo poročilo glasila falange, ki piše da je Španija pred vstopom v vojno. Oddelki vojske so baje že v Španiji

Reuters poroča:

Gibraltar je utrjen in pripravljen na vsako vojno morebitnost.

Napadi sovražnih letal dozdaj niso povzročili nobene bistvene škode. Po angleškem mnenju postaja Gibraltar od dne do dne važnejše pozorišče vojnih dogodkov.

Rimske vesti pravijo, da je zgolj

plod domišljije vest, po kateri je prišlo do upora v severni Afriki in na albansko-jugoslovenski meji

in da so bili italijanski oficirji, ki so bili poslani, da napravijo red, ubiti od upornih Albancev. Nasproti tem vestem je bil na albanskem ozemlju v bližini grške meje ubit od Grkov znani albanski vodja Hodža.

»Giornale d'Italia« piše, da Francija premalo misli na posledice svojega poraza. Francija se lepo zanaša na bodočnost in ne računa z bodočimi pogoji. Francija podeljuje odlikovanja generalom za dozdevne zmage v tej vojni. Vse to je brez koristi in zaman.

Francija ne bo več velesila.

Njen padec je popoln in njena vojska se ne more postaviti z nobeno zmago. Tako piše omenjeni italijanski list. Sicer pa Francoski list »Paris Soir« to odkrito priznava, ko poudarja, da je francoski poraz brez primere v francoski zgodovini.

Te dni

sta se v nekem kraju ob Črnem morju sestala rumunski kralj Karol in bolgarski kralj Boris.

Do tega sestanka je prišlo po želji rumunskega kralja Karola, ki je hotel na ta način pospešiti pogajanja in sporazum z Bolgarijo glede Dobruže. Dasi je načelni sporazum že dosežen, so se vendar pri razpravi o podrobnostih pojavile nove težave, zlasti v pogledu nekaterih krajev, ki jih želi Rumunija obdržati, ki pa jih zahteva tudi Bolgarija.

Zadni teden so nekateri listi pisali, da je Španija na pragu vojne proti Angliji.

Smoter Španije v tej vojni naj bi bil Gibraltar

in španski generalni štab se je baje že pripravil za to nalogo. Podoba pa je, da španske napovedi vojne Angliji zaenkrat še ne bo. Španski vojaški strokovnjaki so prepričani, da bi terjal napad na Gibraltar velike žrtve, kajti Angleži so obrambo v Gibraltarju v zadnem času silno ojačili. Baje so pripeljali tja več tisoč topov, ki so nameščeni v izvrstnih postojankah. Navzlic temu menijo Španci, da se jim bo posrečilo obvladati težkoče, ker jim ščitij ohrbet močna oporišča v Ceuti, Melili in Dadixu.

Italijanske čete so začele prodirati v angleško Somalijo v Afriki. Zavzele so Zeilo. »Giornale d'Italia« piše, da se italijanska vojska ne bo ustavila na poti iz Zeile, ker je

Zeila samo najvažnejše oporišče za nastop proti Adenu.

Aden je tisti ključ, ki ga Italija želi dobiti v svoje roke in prav zaradi tega ključa je najprej segla po pristanišču Zeili. — Kakor poročajo iz Kaira, med obema vojskama v Somaliji še ni prišlo do boja. Angleži so šele na poti v Somalijo.

V švedskem radiu je imel v okviru shoda socialnodemokratske mladine švedski ministrski predsednik Hansson kratek nagovor, v katerem je med drugim svaril pred govoricami o novi politiki Švedske. Hansson je dejal,

da je Švedska izgradila svojo demokracijo, s katere pomočjo so se uresničile marsikaterne njene želje.

Prav ti uspehi Švedske so v njej utrdili vero, da se bo Švedska tudi v demokraciji lahko prilagodila zahtevam zdajšnjega časa. Glede obrambnega posojila, ki se ta čas podpisuje na Švedskem, je imel minister za narodno obrambo Skoeld preko švedskih radijskih postaj govor, v katerem je med drugim izjavil, da vsa švedska politika z neomajno odločnostjo stremi za tem, da se ohrani popolna neodvisnost švedske države. Dosedanje obrambne priprave švedskega naroda so deželo obdržale izven evropske vojne. Zaradi tega je treba vojaško pripravljenost Švedske, ki je dosegla tak uspeh, tudi v bodočnosti vzdrževati z vsemi razpoložljivimi sredstvi.

Skoraj vsi vodilni ameriški listi posvečajo svoje uvodnike uvedbi vojaške dolžnosti v Zedinjenih državah. »New York Times« poudarja, da je uvedba vojaške dolžnosti morda marsikoga v Evropi presenetila, toda iz tega lahko samo spoznajo, da

ima tudi demokracija dovolj pameti, da se brani in da se pravočasno pripravi na obrambo.

Mnogi Američani še morda pred dvema mesecema ne bi verjeli, da bi bilo v Ameriki glasovanje o kakem takem predlogu sploh možno. Danes se zdi vsakemu treznemu Američanu, ki ni pod tujim vplivom, samo po sebi razumljivo, da se Amerika pripravi na morebitni napad. »New York Post« zavrača grajo nekih ljudi glede uvedbe vojaške obveznosti in se bavi zlasti z onimi industrijci, ki se temu upirajo, češ da bi to odtegnilo delovne moči od industrije. List smatra, da imajo industrijci najmanj vzroka za pritožbe. Tudi dobičkoželjnosti se morajo postaviti meje. Če morajo zdravi mladeniči in možje v vojsko, je pravično, da tudi industrijski bogatini doprinesejo svoj delež k državnim obrambni, ne pa da iz državne stiske kujejo masne dobičke. Zato smatra, da je nujno potrebno, da država zajame tudi pretirane dobičke. Odbor za državno obrambo naj bi se poblastil, da prevzame v državno upravo vsa ona podjetja, ki bi se branila sprejeti državna naročila za državno obrambo pod pravičnimi pogoji. Dobiček podjetij naj se omeji na največ osem odstotkov. Na ta način bo država mnogo prihranila, obenem pa bo tudi industrija na pravičen način prispevala k državnim obrambni.

Očlašuite v »Domovini«!

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Za kg žive teže so se prodajali v Kranju: voli I. po 9.50, II. po 8.50, III. po 7, telice I. po 9.25, II. po 8, III. po 7, krave I. po 8, II. po 7, III. po 6, teleta I. po 9, II. po 8 din; v Ptujju: voli I. po 7.50, II. po 6.50, III. po 5.50, krave II. po 5, III. po 4, teleta I. po 7 din; v Črnomlju: voli I. po 8, II. po 7.50, telice II. po 8, II. po 7.50, III. po 7, krave I. po 7 do 7.50, II. po 5.50, III. po 5, teleta I. po 8 do 9, II. po 8 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali: v Črnomlju: špeharji po 10, pršutarji po 8 do 9, v Ptujju: špeharji po 11, pršutarji po 9.50, v Slovenjem Gradcu: pršutarji po 10, v Mariboru: špeharji po 9.25, pršutarji po 13.50, v Kranju: špeharji po 12 do 13.50, pršutarji po 11 do 12.50 din.

KRMA. V Črnomlju: lucerna 60, seno 40, slama 25, v Ptujju: seno 70 do 80, slama 45, v Slovenjem Gradcu: lucerna 120, seno 115, slama 50, v Mariboru: lucerna 90, seno 70, slama 50, v Kranju: lucerna 150, seno 130 do 150, slama 75 din za 100 kg.

VOLNA. V Kranju: neoprana 26 do 30, oprana 38 do 45 din za kg.

SIROVE KOŽE. V Črnomlju: goveje 14, telečje 20, svinjske 6, v Ptujju: goveje 11 do 13, telečje 18 do 20, v Slovenjem Gradcu: goveje 14 do 16, v Mariboru: goveje 12.50, telečje 21.50, svinjske 8.50, v Kranju: goveje 16 do 18, telečje 20, svinjske 8 do 10 din za kilogram.

KROMPIR. V Črnomlju 170, v Ptujju 100, v Slovenjem Gradcu 125, v Mariboru 188, v Kranju 150 din za 100 kg.

VINO. V črnomeljskem okolišu se je dobilo pri vinogradnikih navadno mešano vino po 3.75 do 4 in finejše sortirano po 5.50 do 6, v ptujjskem okolišu pa navadno mešano vino po 4 do 5.50 in finejše sortirano po 6 do 8.50 din za liter.

JAJCA. Jajca se prodajajo povprečno po 75 par do en dinar za kos.

SADJE. Na ljubljanskem trgu se prodajajo jabolka po 5 do 6, hruške po 5 do 7, uvožene hruške po 16, uvožene breskve po 18 do 20, grozdje po 10 do 12 din za kg.

Sejmi

- 17. avgusta: Kapele, Šmarje pri Jelšah;
- 18. avgusta: Koroška Bela;
- 19. avgusta: Kalobje, Pilštanj;
- 20. avgusta: Blagovica, Stična, Metlika;
- 22. avgusta: Litija, Nova vas pri Rakeku;
- 24. avgusta: Javorje pri Litiji, Kočevje, Laško, Murska Sobota, Slovenska Bistrica, Sv. Duh (Ijutomerski srez), Št. Jernej na Dolenskem, Velenje, Središče, Rogatec.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 13. t. m. v devizah (prve številke službeni tečaji, druge v oklepajih tečaji na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 175.48 do 178.68 (za 217.02 do 220.22) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank za 10.10 do 10.20 (za 12.48 do 12.58) din.

Nemške klirinške marke so bile po 14.80 din. Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 445 din.

Drobne vesti

= V petek pridejo iz prometa stari kovanci po dva dinarja in po 50 par, ob koncu avgusta pa stari kovanci po 10 dinarjev. Kakor je znano, pridejo v avgustu iz prometa stari kovanci po 10 din, 2 din in 50 par. V petek 16. avgusta bodo izgubili značaj zakonitega plačilnega sredstva stari kovanci po 2 din in 50 par, dne 31. t. m. pa bodo izgubili značaj zakonitega plačilnega sredstva stari srebrni kovanci po 10 din.

= Premalo pšenice v Evropi. Kmetijsko ministrstvo v Zedinjenih državah je objavilo poročilo o gospodarskem položaju v Evropi. Poročilo pravi, da zlasti v večjih mestih v kratkem utegne nastopiti pomanjkanje. Le-

tošnja letina pšenice je v Evropi za 15 odstotkov pod povprečno letino.

— **Blagovna izmenjava med Jugoslavijo in Rusijo bo še povečana.** Iz Beograda poročajo, da bodo kontingenti, ki so bili določeni o priliki trgovinskih pogajanj z Rusijo v Moskvi, še povečani in da bo tudi povečano število predmetov, ki bodo predmet bodoče blagovne izmenjave z Rusijo.

— **Kako so razdeljene delnice Narodne banke.** V zvezi vprašanjem podržavljenja Narodne banke priložuje zagrebški »Jutarnji list« zanimiv seznam njenih delničarjev. V seznamu za 20. letni občni zbor, ki je bil v začetku marca v Beogradu, je bilo naštetih 234 delničarjev Narodne banke s 39.000 delnicami in 2700 glasovi od skupnih 60.000 delnic, kolikor jih ima Narodna banka. Od 234 prijavljenih delničarjev je 165 iz Beograda in ti imajo 33.642 delnic od 40.390 prijavljenih. Na vso državo razen Beograda, tudi če štejemo staro Srbijo, ne pride niti 7000 delnic Narodne banke.

— **Turški gospodarstveniki prihajajo v Beograd.** Po vesti iz Beograda nam bo Turčija dobavljala bombaž in ga bomo najprej prejel 3000 ton. Pred dnevi je bil v ravnateljstvu za trgovino s tujino posvet o razdelitvi tega bombaža med tkaninske tvornice. Te dni pridejo v Beograd turški odposlanci, da sklenejo pogodbo o prodaji bombaža. Potem bodo odpotovali zastopniki naše tkaninske industrije v Carigrad, da bodo poskrbeli za odpravo blaga. Bombaž bo prepeljan v Solun in od tam dostavljen posameznim tvornicam v naši državi.

— **Na banovinski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu se začne novo šolsko leto v začetku novembra.** Šola ima dva oddelka, letno in zimsko šolo. Letna šola traja eno leto, zimska pa dve zimi po pet mesecev. To zimo, ki pride, bo drugi tečaj zimske šole. Letos se torej sprejemajo učenci samo v celoletno šolo. Vsi učenci bodo stanovali v zavodu, kjer bodo imeli vso oskrbo. Sprejemajo se pridni, dovolj nadarjeni sinovi kmečkih staršev, ki bodo po končanem šolanju ostali na kmetiji. Lastnoročno pisane prošnje, kolkovane z banovinskim kolkom za 10 din, je poslati ravnateljstvu banovinske kmetijske šole na Grmu čimprej, najkasneje pa do 10. septembra. Prošnji je priložiti: 1. krstni list, 2. domovnico, 3. zadnjo šolsko spričevalo, 4. spričevalo o nravnosti pri onih posilicah, ki ne stopijo v zavod neposredno iz kake šole, 5. izjavo staršev, odnosno varuha (banovinski kolek za 4 din), s katero se za-

vežejo plačati stroške šolanja (šolnino), a zavezati se morajo tudi, da bodo plačevali šolnino do konca šolskega leta, če bi sin ali varovanec brez opravičenega vzroka predčasno zapustil zavod; 6. tisti, ki se potegujejo za banovinsko ali kako drugo štipendijo (podpora) iz javnih sredstev, mora priložiti obvezno izjavo (banovinski kolek za 4 din) staršev ali varuha, da bo njih sin, odnosno varovanec, ostal na domači kmetiji, v nasprotnem primeru pa da povrnejo zavodu sprejeto podporo iz javnih sredstev; 7. nadalje je potrebno uradno potrdilo občine: a) koliko je posestvo veliko (v ha), b) kolikšen je predpis direktnih davkov, c) število družine in posebej, koliko je še nepreskrbljenih otrok in morebitne druge družinske razmere, č) koliko redijo konj, goveje živine, prašičev. Starost gojencev najmanj 16 let in najmanj z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Pri vstopu v šolo napravijo učenci kratek sprejemni izpit iz slovenščine in računstva. Hkratu preišče njih zdravstveno stanje šolski zdravnik. Mesečna oskrbnina znaša od 100 do 350 din po premoženjskih in družinskih razmerah prosilca in se plačuje mesečno vnaprej. Prosilci za banovinsko znižano mesto morajo priložiti pod 6) navedeno obvezno izjavo in pod 7. navedeno občinsko potrdilo o velikosti posestva in višine letnih davkov z navedbo družinskih in gospodarskih razmer.

— **Za kmetovalce.** Izšla je knjiga inž. Sahadolca Jožeta: Hlevski gnoj in gnojnica — ureditev gnojišč in gnojničnih jam. Knjiga ima 35 slik in načrtov. Za vsakega naprednega kmetovalca je to neogibno potrebna knjiga. V vseh listih je bila zelo ugodno ocenjena, kar je dokaz, da je res dobra. V knjigi je na poljuden način opisano vse, kar bi moral kmetovalec vedeti o gnoju in gnojnicah. Ob podpori Kmetijske zbornice stane knjiga samo 8 din, tako da si jo lahko prav vsakdo nabavi. Knjigo dobite v vseh občinskih pisarnah ali pa pri Kmetijski zbornici v Ljubljani.

— **Premiranje rodovniške govede pingavske pasme v selekcijskih društvih v Ormožu, Markovcih, Cirkovcah, Majšperku in Dolni.** Banska uprava v Ljubljani priredi v torek 10. septembra v Ormožu, v sredo 11. septembra v Markovcih, v četrtek dne 12. septembra v Cirkovcah, v petek 13. septembra pa v Majšperku in Dolni premiranje rodovniške govede pingavske pasme. Ker so to pomembnejše vsakoletne prireditve živinorejcev z razstavami najlepših živali dotičnih rejerskih okolišev, se zanimanci vljudno vabijo.

Novice

* **Kneginja Olga si je ogledala ljubljanske zdravstvene ustanove.** Nj. Vis. Kneginja Olga, predsednica Jugoslovenskega Rdečega križa je 9. t. m. znova pokazala, kako so ji pri srcu težave, ki tarejo narod. Kljub temu, da se zdaj mudi pri nas v Sloveniji na oddihu, vedno najde časa, da obišče razne naše socialne in zdravstvene ustanove. Nedavno je obiskala mladinsko počitniško kolonijo v Zgornjem Tuhinju, dne 9. t. m. pa se je pripeljala v Ljubljano, da je obiskala slovenski Rdeči križ in naše zdravstvene naprave. Ogledala si je vse natančno in z velikim zanimanjem. Iz Ljubljane se je kneginja odpeljala v smeri proti Gorenjski.

* **Minister dr. Budisavljević na Jesenicah.** V četrtek popoldne je prispel na Jesenice minister za socialno politiko in narodno zdravje g. Srdjan Budisavljević v spremstvu s predsednikom Zveze industrijcev g. Avgustom Praprotnikom. Minister se je posvetoval s predstavnikoma Kranjske industrijske družbe, nato pa si je ogledal obrate in tehnične naprave. Posvetoval se je še s predstavnikoma strokovnih združenj.

* **Minister pravde na obrtni razstavi v St. Vidu nad Ljubljano.** Te dni se je pripeljal z avtom z Bleda v Ljubljano pravosodni minister dr. Laza Markovič. Po kratkem ogledu Ljubljane je šel v bansko palačo in govoril z banom. Nato sta se skupno odpeljala v St. Vid nad Ljubljano, kjer si je g. minister z velikim zanimanjem ogledal obrtno razstavo in ji izrekel polno priznanje. Iz St. Vida je g. minister nadaljeval pot v Begunje na renjskem, kjer je uradno obiskal in pregledal ondotno žensko kaznilnico. Iz Begunje se je vrnil nazaj na Bled.

* **Celovška Mohorjeva družba je razpuščena.** »Koroški Slovenec« poroča, da je po odloku državnega namestništva za Koroško razpuščena in prepovedano društvo Družba sv. Mohorja s sedežem v Celovcu, ker ne ustreza več pogojem svojega pravnega obstoja. Odlok navaja, da bi morala biti družba po svojih pravilih izrazito verskega značaja, kar pa ni, ker izdaja tudi leposlovne in druge knjige.

* **Obstoj človekoljubnih ustanov zagotovljen.** Večini naših človekoljubnih ustanov je grozil konec. Temu je bil vzrok pravilnik o poslovanju ustanov človekoljubnega značaja,

bo pogledala, ali ne pride morda moj mož že z vlakom ob treh.

»Tvoj mož? Mislila sem, da ga pričakuješ šele jutri zvečer.«

»Res je. Toda zvedela sem, da je ladja prišla v Le Havre prej, kakor je bila napovedana. Prav verjetno je, da se je moj mož davno odpeljal od ondod.«

»Pojdimo v salon. Moram ti povedati, zakaj sva z gospodom prišla... To je gospod Gaston Darcy, ki ga večkrat vidim na domu gospe Cambryjeve in ki mi je snoči izkazal veliko uslugo.«

Gospa se je gostu začudeno priklonila.

Ko so stopili v salon, Gaston ni maral sedeti na ponudeni stol.

Kako ti je?« je vprašala Berta in prišla sestro za roko.

»Vso noč sem prebedela in zelo slabotna sem.«

»Ne zameri mi, toda moram te nekaj vprašati. Kdaj sem snoči prišla k tebi?«

»Zdi se mi... okoli devetih!«

»In kdaj sem šla?«

»Menda ob dveh zjutraj.«

»To sem te hotela vprašati. Zdaj pa poslušaj še tole. Ko sem te zapustila, nisem nikjer dobila voza. Začel me je zasledovati neki možki in ne vem, kako bi bilo z menoj, če ne bi bila naletela na gospoda Darcyja, ki me je vzel v zaščito. Da ne bi gospod o meni kaj hudega mislil, sem hotela, da izve iz tvojih ust, kdaj sem šla od tebe. Zdaj se mu pa še enkrat zahvaljujem za uslugo in za trud, da je prišel v četrto nadstropje.«

Darcy je hotel nekaj odgovoriti, toda tedaj je Berta skočila k oknu, ker se ji je zadelo, da se je pred hišo ustavil voz.

F. Gobey:

Umor na plesu

5

Pismo je bilo podpisano z Julijino začetno črko.

Gaston je med vrsticami bral Julijino upanje, da bi se pomirila. Toda trdno se je bil odločil, da se ne vrne k njej.

»Kaj zdaj?« je pomislil. »Marici bom že poslal darilo, toda če bi Juliji poslal nakazilo, bi mi ga vrnila. Kako naj ji poplačam? Povsod bom pravil, da je Julija Orcivalova najboljša in najlepša ženska v Parizu. Se bo že potolazila! Bogata je in zaradi grofove smrti se bo vsem zdela še bolj zanimiva. Za takšno ženo je en samomor vreden več kakor trije dvoboji! Ubogi Golimin. Žal mi je zanj!«

Po kosilu, okoli druge ure, je šel od doma in se odpravil proti sredi mesta. Namenjen je bil v ulico Rougemont, kjer je stanoval njegov stric. Ko pa je prišel v ulico Caumartin, je šel po tej ulici dalje in obstal pred številko 112.

»Ali ne bi skočil k Marti?« je pomislil Gaston. »Kaj naj ji rečem? Se sam ne vem... Toda to nič ne de; povedal ji bom, da jo ljubim.«

Tedaj pa jo je od daleč iznenada zagledal. Šel ji je naproti in jo pozdravil.

»Pa ste le prišli!« je vzkliknila. »Čeprav ste rekli, da vas ne bo.«

»Prisegam vam, gospodična, da sem le slučajno šel po tej ulici in...«

Rajši govorite iskreno!« mu je segla Berta v besedo. »Povejte, da ste še zmerom v dvomu in da bi radi izprašali mojo sestro kakor kakšen preiskovalni sodnik.«

»Pri mojem poštenju, nisem mislil tega...«

»Torej ste zadovoljni s tem, da vidite, da pojdem res v hišo 112?«

»Srečen sem, da vas sploh vidim.«

Berta se je zamislila, čez nekaj časa pa je rekla:

»Nočem, da bi me krivo sodili. Rekli ste, da vas ne bo in nisem imela vzroka, da bi vsem obvestila svojo sestro. Zdaj pa jaz zahtevam, da greste z menoj. Kaznovani boste s tem, da boste morali lesti v četrto nadstropje.«

»To mi bo plačilo!« je vzkliknil Gaston.

Na stopnicah je dejala Berta:

»Malo čudno je to, kar delam. Če bi zvedela gospa Cambry, ne bi smela več peti v njeni hiši.«

»Zakaj?«

»Gospa Cambryjeva je vdova, ki bi bila kakor nalašč za vas.«

»Na njo nikoli niti mislil nisem.«

»No, zdaj sva pa tu. Predstavila vas bom in v petih minutah si boste lahko o vsem na jasnem, gospod sodnik.« je zbudljivo rekla in se posmejala. »Prosim vas samo, da se predolgo ne zadržite, ker je moja sestra bolna.«

Berta je pozvonila. Odprla je bleda ženska, ki je bila precej podobna Berti, samo njene lepote in svežosti ni imela.

»Kar ti odpiraš?« je vzkliknila Berta presenečena.

»Sama sem doma,« je povedala gospa Crozonova. »Poslala sem Zofijo na postajo, da

ki ga je na podlagi uredbe o zavarovalnih podjetjih sestavilo ministrstvo za industrijo in trgovino. Da se prepreči najhujše, se je bil sestavil poseben odbor stanovskih človekoljubnih ustanov, ki je s svojim posredovanjem dosegel toliko, da ni prišlo do izvajanja pravilnika. Te dni so spet posredovali predstavniki tega odbora v Beograd. Po petdnevnom bivanju v prestolnici se je vrnilo odposlanstvo domov. Kaže, da je na pristojnih mestih zmagalo edino pravilno stališče, da ne gre defati zapreke poklicnim stanovskim človekoljubnim ustanovam, ki si jih je ustvaril predvsem naš mali človek.

* **Velik festival na Jesenicah.** V soboto in nedeljo se je vršil na Jesenicah v okviru drugih letnih športnih iger Kranjske industrijske družbe prvi kulturni festival železarskih Jesenic. Jesenice so bile vse v zastavah in po ulicah so valovile množice ljudi. Festival je otvoril tehnični ravnatelj Kranjske industrijske družbe g. dr. inž. Klinar. Telovadba, pri kateri so skupno nastopali Sokoli in Sokolice s slovenskimi fanti in dekletki, je sijajno uspela. Nad 3000 ljudi je opazovalo potek telovadbe. Zvečer so na prostem predvajali narodno igro »Plavž«, ki jo je spisal pisatelj g. France Klinar. Pri uprizoritvi je sodelovalo 170 igralcev, pevcev in godbenikov. Predstavo je posetilo okoli 5000 ljudi. V nedeljo dopoldne je bil spreved narodnih noš iz Javornika na Jesenice. V sprevedu je bilo nad 50 kmečkih voz in okoli 400 narodnih noš. Ob 9. uri se je vršila na stadionu slovesna maša, ki jo je daroval duhovni svetnik g. Anton Kastelic, ob 10. uri pa se je pričela na stadionu velika gorenjska kmečka ohcet, pri kateri je sodelovalo okoli 200 svatov, opazovalo pa jo je okoli 8000 ljudi. Ob 15. se je pričel na stadionu glasbeno pevski koncert, na katerem je sodelovalo okoli 300 pevcev in godbenikov in ki ga je oddajala ljubljanska radijska postaja. Koncert je posetilo več tisoč ljudi. Vsa prireditvev je zelo lepo uspela.

* **Rusi o dr. Mačku.** »Hrvatska ekonomska politika« je objavila članek, v katerem je med drugim napisano tole: »Proslava godu dr. Vladka Mačka se je udeleževal tudi predstavnik Rusije v osebi dopisnika ruske agencije TASS Poletajev in imel na pojedini, ki jo je priredil zagrebški mestni načelnik, govor. Dejal je, da predsednika dr. Mačka poznajo vsi narodi Sovjetske Rusije prav tako dobro, kakor poznajo njega in njegove smotre vsi narodi Balkana in ostale Evrope. Naglasil je, da so prav tako znane tudi pred-

sednikove zasluge in uspehi hrvatske politične borbe, ki je hrvatski narod zedinila v eni misli in v eni težnji. Na koncu govora je rekel, da mu bodo dnevi, ki jih je prebil v Zagrebu, ostali v neizbrisnem spominu.

* **Za boljše zveze Hrvatske s Slovenijo.** Na železniškem ravnateljstvu v Zagrebu je bil te dni posvet o zimskem voznom redu. Predsedoval je ravnatelj inž. Terček. Zaradi vojnih razmer ne bo v mednarodnem železniškem prometu nobenih izprememb in zato tudi v našem domačem prometu, ki je bolj ali manj vezan na mednarodnega, ne bo večjih izprememb. Edina važna izprememba bo v zvezah s Slovenijo. Dobili bomo boljše zveze Čakovca s slovenskimi mesti, zlasti z Mariborom. Skušali bodo dobiti tudi neposredne garniture iz Maribora v Osijek. Zaradi pomanjkanja lokomotiv in vagonov ne bo mogoče dobiti novih vlakov na zagorski progi.

* **Rudniki v Mežici so dobili prisilnega upravnika,** kakor piše beograjsko »Vreme« v osebi nekdanjega glavnega ravnatelja državnih železnic Nikole Gjurica. Nedavno je bila objavljena uredba o prisilnih upravah rudniško-topilniških podjetij. Na temelju te uredbe je bil mežiški družbi, ki se je uradno imenovala »Srednjeevropski rudniki, d. d. v Mežici, Slovenija«, postavljen prisilni upravitelj. To zahtevo je postavila družba »Bleiberg Bergwerke« iz Celovca, ki je izključni lastnik rudniškega ozemlja v Mežici in tudi glavni delničar rudniških podjetij.

* **Izdelovanje gumijaste obutve je prepovedala vlada** v sporazumu s hrvatskim banom. Ta ukrep je bil izdan na osnovi uredbe o nadzorstvu nad zalogami blaga. Prepoved se ne tiče predmetov, ki so nujno potrebni, tako na primer gumijastih škornjev za dela v vodi, otroških igračk in nekaterih drugih reči.

* **Tudi uradniki na Hrvatskem dobe draginske doklade.** Kakor poročajo zagrebški listi, je oddelek za finance pri zagrebški banjski oblasti že izdelal predlog uredbe, s katero se bodo povišale plače nameščencev banovine Hrvatske približno enako, kakor so se državnim nameščencem v ostali državi. Z odločujočega mesta se je izvedelo, da se bodo plače povišale že s 1. septembrom.

* **Smrt zaslužnega sokolskega borca.** V Ljubljani je umrl g. Vladimir Dekleva, eden izmed starih sokolskih delavcev, ki niso nikoli silili v ospredje. Že kot deček je teloval pri tržaškem Sokolu, kjer je pozneje vodil dijaški oddelek in naraščaj, pa tudi dečo in ženski odelek. Bil je najboljši telova-

dec. Od leta 1905. do l. 1910. je bil načelnik tržaškega Sokola. Tekmoval je na vsesokolskem zletu v Pragi leta 1906 v ljubljanski vrsti, leta 1907. pa je vodil v Zagrebu lastno vrsto, ki se je povzpela na drugo mesto. Na njegovo pobudo je bil meseca junija l. 1909. na Občinah pri Trstu prvi zlet primorskih Sokolov. Po svetovni vojni se je preselil v Ljubljano in tu nadaljeval svoje sokolsko delo. Vodil je nekaj časa tudi telovadbo na Viču. V zadnjih letih se ni več udeleževal, udeleževal pa se je vseh sokolskih prireditev in pazno zasledoval sokolsko delovanje. Naj mu bo lahko zemljica slovenska!

* **Tožbe proti tkanjski tvornici na Polzeli.** Te dni je 20 delavcev tkanjske tvornice »Polzele« na Polzeli vložilo v Celju tožbe proti omenjenemu podjetju zaradi izplačila zaostalih mezd. Delavstvo zahteva, da mu tvornica izplača razliko med izplačanimi preznikimi mezdami in predpisanimi minimalnimi mezdami.

* **Smrt narodnega duhovnika.** V petek so peljali 70letnega upokojenega župnika g. Maska Ocvirka iz Šoštanja hudo bolnega z avtom v celjsko bolnišnico. Bolnik pa je že med prevozom izdihnil. Rajniki, ki je bil brat trgovke in dimnikarice ge. Zofije Žurmanove v Celju, je služboval nazadnje v Št. Andražu pri Velenju, zadnja leta pa je prebil v pokojju v Šoštanju. Bil je vsepovsod priljubljen zaradi svojega kremenitega značaja. Bil je velik narodnjak in znan kot vnet borec za nacionalno misel v predvojnih časih. Bodi mu ohranjen časten spomin!

* **Slovenski duhovnik je utonil v Jadranskem morju.** Pri otoku Pagu so našli te dni truplo mladega duhovnika Mirka Lovka. 28 letni Mirko Lovko, slovenski rojak, je bil župnik v Dinjiški na otoku Pagu. Dne 30. julija se je v spremstvu z dvema ribičema prepeljal z majhno jadrnico od Dinjiške proti Sv. Magdalenii pod Velebitom. Ko so se vračali, se je jadrnica v burji prevrnila in so vsi trije utonili. Žalostna novica o smrti mladega priljubljenega duhovnika, ki je bil doma iz Cerknice na Notranjskem, je v vrstah njegovih znancev v Sloveniji zbudila globoko obžalovanje.

* **Smrt slovenskega upokojenca v Jadranskem morju.** Slovenski upokojenec Gregor Jager, ki je stalno živel v Dalmaciji, je z jadrnico odplul od Brača mimo Omiša v Split, da bi dvignil svojo pokojnino. Z njim se je peljala tudi žena Milena. Ker pa je bilo morje zaradi burje nemirno, se je nedaleč od Omiške Rogoznice jadrnica prevrnila. Jagro-

»On jel« je prestrašeno vzkliknila. »Prav zdaj je stopil z voza.«

Umaknila se je od okna in rekla:

»Gospod, vse vam bom povedala. Gospoda Crozona dolgo ni bilo doma. Neizmerno je ljubosumen, dobil pa je tudi nekaj anonimnih pisem, ki obtožujejo mojo sestro, da ga vara. Zato sva tako razburjeni.«

Darcy je te besede sprejel kot migljaj, naj se poslovi.

»Res,« je dejal, »če bi tu dobil mene, bi lahko še kaj mislil...«

»Ne,« mu je Berta segla v besedo. »Ne pojdite šel Crozon je nasilen človek. Če se ga prime besnost, jaz sama ne bi mogla ubraniti sestre, z vašo pomočjo pa...«

»Ne!« je vzkliknila bolnica. »Ubil vas bo!«

»Ne bojte se, gospa. Ne bo me ubil in tudi z vami ne bo grdo ravnal.«

Ponosno je dvignil glavo.

»Niste me razumeli,« je rekla Berta. »Moj svak vas ne sme videti. Pojdite z menoj.« je dejala potem in odprla ozka vrata. »V tej sobi boste vse slišali in odtod boste lahko nepoamoženo prišli na stopnice. Če zakličem: »Na pomoč!«, pridite v salon. Če pa rečem Crozonu: »Zdaj ne smete več obtoževati Matilde«, lahko mirno odidete.«

Darcy se je pokoril in se zaprl v sob'co. Položaj se mu je zdel smešen, toda Bertina želja mu je bila ukaz.

Takoj nato je slišal, kako je nekdo zaloputnil vhodna vrata in surov glas je dejal:

»Jaz sem, gospoda! Niste me pričakovali, kaj?«

»Matilda je srečna, da vas vidi,« je prijazno dejala Berta. Bolna je in...«

»Pustite me s temi praznimi besedami in rajši pojdite domov!« ji je kapitan ostro se-

gel v besedo. »Od svoje žene želim pojasnil, ne od vas!«

»Pojasnil, Jakob? Po osemnajstih mesecih bi jo morali najprej objeti.«

»Vprašajte jo, kaj je delala, ko sem jaz garal na morju, da bom lahko živel! Sicer pa... saj dobro veste sami!«

»Ne razumem vas. Zdi se mi, da obdolžujete mojo sestro zločina, mene pa sokrivde.«

»Z vami sploh nimam opravka,« se je besno zadril kapetan nad Berto. »Pojdite in pustite me samega z ženol!«

»Hudič, stvar postaja zapletena!« je pomislil Darcy za vrati.

»Ne pojdem!« je odločno odvrnila Berta.

»Matilda se bo že opravičila, samo dostojno jo izprašajte. Preveč viharini ste in bi ji lahko še kaj storili, zato je ne smem pustiti same z vami. Sicer pa je moja sestra. Siroti sva in nimava nikogar drugega na svetu. Kdor žali njo, žali mene. Kdor bi hotel njo ubiti, bo moral iti najprej preko mojega trupla.«

»Zdaj se bo pa začelo!« si je dejal Gaston. Toda kapitan se je menda malo omeščal in je rekel:

»Naj bo! Ostanite! Dobro dekle ste. Čeprav je vaša sestra takšna! Zdaj se pa pomenimo!«

Matilda je zastokala.

»Govoril!« je besno vzkliknil mornar. »Vsaj opravičiti se skušaj! Vem, kaj si zagrešila! Pisal sem ti. Sicer to nisem pametno storil, ker si imela potem dosti časa, da si si domislila kakšno laž, pa vendar. Odgovoril! Ali je res, da si bila pred letom dni v operni loži z nekim neznanim moškim.«

»Ne, ni res,« je odvrnila bolnica. »Nalagali so vas ali pa so narobe videli.«

»Ali boš mar trdila, da je tvoja sestra?« je porogljivo dejal kapitan. »Čast Bertil Prosta je, toda prepoštena, da bi se ponižala in iskala ljubčka.«

»Kakor sodite vi o meni, tako sodim jaz o Matildi,« je mirno rekla Berta.

»Glej, tvoja sestra odgovarja zate, ker se ti sama ne upaš! Nimaš poguma, da bi se branila, a imela si ga, da si me varala. Ko si me varala, sem se pa jaz moral boriti z viharji za svoje življenje...«

»Nikari je ne obrekujte!« je vneto vzkliknila Berta.

»Nisem še končal. Naj povem, kaj mi je neznan prijatelj pisal. Da še ne pozna človeka, ki mi je zapeljal ženo, da pa mu je na sledu. Prisega mi, da ga bo odkril. Da ve, kdaj je bilo ljubimkanja konec in zakaj se je vse končalo. Njen ljubček je odšel iz Pariza. Ali ni res tako?«

»Jakob, ali ne vidite, da je Matilda na smrt bolna?«

»Naj umre! Jaz je nisem ubil. Ali veste, zakaj umira? Če že hočete vedeti, poslušajte! Bog jo je kaznoval, grešnico! Prelomila je zakonsko zvestobo. Rodila je in otrokov oče je njen ljubček. Mesec dni je tega. Ubiti bi jo moral!«

»Nori ete!« je vzkliknila Berta. »Prisegam, da je tako!«

»Rajši bi prisegli, da je vaša sestra nedolžna,« je hladno rekel Crozon. »No! Priselite! Vam bom verej, ker še nikoli niste lagali. Toda vi molčite! Verujete v boga, pa se ne upate po krivem prisiči... Jaz sem prepričan o njeni krivdi — in je samo zato ne kaznujem, ker hočem zvedeti, kje je njen zapeljivec! Toda ko bom zvedel, kje se skriva, ga ubijem, potem bom pa še sebe končal.«

va sta se obupno borila z valovi. Kmetje so jima sicer prišli s čolni na pomoč, toda Jager je prej onemogel, preden so ga mogli živega potegniti v čoln. Pač pa so rešili njegovo ženo, nato pa so potegnili iz vode tudi nesrečnikovo truplo.

* **Desetec julij je bil nenavadno deževen.** Vremenska postaja na Tezmem pri Mariboru je izdala pregled vremena v mesecu juliju. Iz tega pregleda je razvidno, da tako deževnega, oblačnega in mrzlega julija v Mariboru še ne pomnimo. Letošnji julij je bil mnogo hladnejši in deževnejši od lanskega. Najbolj toplo je bilo 26. julija, ko je kazal toplomer 29,2 C, najhladnejši pa je bil zadnji dan v mesecu, ko je bilo komaj 7,6 C. Toplotno kolebanje je bilo izredno visoko in je znašalo 21,6 stopinj. Letošnji julij je bil zelo moker. Višina padavin je znašala v 18 dnevih 147,7 mm, medtem, ko je bilo lani ves julij le 32,7 mm dežja. Na posamezen deževni dan je prišlo letos povprečno 8,2, na vsak mesečni dan pa 4,8 mm padavin.

* **Trojčke je rodila.** V banovinski ženski bolnišnici v Novem mestu je porodila žena banovinskega čestarja 42letna Marija Klemenčičeva iz Krušice trojčke, vse tri fantke. Mati in novorojenci so zdravi.

* **Že 100 let zdravijo raka.** V bližini Beran stoji vasica Polica, kjer živi Seferovič-Djukičeva družina. Že več ko 100 let je ta hiša zatočišče mnogih bolnikov, ker ima ba je zdravilo za najnevarnejšega uničevalca človeškega telesa, za raka. Čudotvorno zdravilo je danes v rokah štirih članov muslimanske družine Seferovič-Djukičeve. Zdravilo v obliki drobnega sivega prahu je sestavljeno iz šestih elementov. Pet jih s pomočjo analize lahko odkrije vsakdo, a šesta ga še niso mogli dognati. Ima pa zdravilo to slabo lastnost, da zdravi samo rane na telesu, ne pa tudi notranjih obolenj.

* **90letna žena utonila v Krki.** 90letna mati posestnika Počrvina v Jurki vasi pri Straži je bila že dalje časa od starosti slaboumna, da so morali zmerom paziti nanjo. Kaj rada je hodila okoli Krke. Mnogokrat so jo morali kar s silo odstraniti od nevarnega kraja. Tako se je te dni, ne da bi bili domači opazili, odpravila h Krki, da bi oprala neke cunjce. Po nesreči pa je padla v vodo. Počrvinovi, ki jih je na nesrečo takoj opozorilo neko dekle na drugi strani Krke, so šli k vodi in potegnili staro mater na suho. Čeprav žena ni bila dolgo v vodi, je vendar bila že mrtva.

* **Žaloigra pod vlakom.** Peter Kuštrin iz Zaloga, oče dveh nepreskrbljenih otrok, je

bil zadnje čase živčno razrvan. Njegova neprestana pobitost je delala njegovi ženi hude skrbi. Te dni se je to njegovo stanje poslabšalo do obupa. V očitni duševni zmedenosti je sklenil izvršiti samomor ter je skočil pod vlak. Kolesa vlaka so mu odrezala glavo in obe roki. Kuštrin je štel 42 let in je bil italijanski državljani.

* **Zito in seno sta mu zgoreli.** Pri posestniku Jakobu Čančoli na Hercegovščaku pri Gornji Radgoni so se pripravljali na mlačev. Nesreča pa je hotela, da je mlačev opravil požar. Nenadno je začelo goreti v skednju. Na kraj nesreče so sicer prihiteli sosedje in gasilci iz Gornje Radgone, vendar gorečega skednja ni bilo mogoče rešiti in so komaj oteli hišo. Škoda je občutna, ker je posestniku Čančoli zgorel ves letošnji pridelek žita in sena. Domneva se, da je požar povzročil tleč ogorek cigarete, katerega je odvrgl kak mimoidoč potnik ali pa nepreviden delavec, zaposlen pri Čančoli.

* **Smrtna nesreča na Pleševici.** Na Pleševici na Hrvaškem se je pripetila huda avtomobilska nesreča. Iz Samobora sta se z avtom odpeljala na Pleševico lesni trgovci Julij Pezdirec iz Črnomlja in Nada Cerarjeva. Ko sta prispela na vrh Pleševice, se je njun avto z vso silo zadel ob kamen ob cesti in se prevrnil v 30 m globok prepad. Silni sunek je oba vrgel iz voza. Dobila sta smrtne poškodbe, za katerimi sta umrla.

* **Šele zdaj je umrla.** Nedavno je 54letna Kodrinova, pristojna v Polje ob Sotli, ki je zadnje čase živela v Arji vasi kot dninarica, skočila pod savinjski vlak. Kolesje je nesrečnici odrezalo obe nogi. Pripeljali so jo takoj v celjsko bolnišnico, kjer je šele te dni umrla za poškodbami.

* **Električni tok je ubil 23letnega fanta.** V soboto popoldne je 23letni mladenič Kovač Karel šel kositi seno pod Sv. Planino. Nad travnikom je napeljan vod elektrike, ki vodi iz Trbovelj na Sv. Planino. Prišel na travnik ni videl odrgane žice in se je zapletel v njo. Padel je na tla in bil takoj mrtev. Blizu je bila njegova mati, ki ga je hotela rešiti s pomočjo nekega moškega, toda oba je vrglo proč na tla. V ponedeljek so Kovača pokopali in rudniška godba mu je igrala na njegovi zadnji poti. Bodi rajnkemu ohranjen blag spomin!

* **Strašna smrt dveletnega fantka.** Nedavno so mlatilnici na mlatilnici pri posestniku Tomažu Gabrijelu na Grmu pri Trebnjem. Vitelj jim je vrtela živina. Pri mlačvi so morali spričo pomanjkanja moških moči pomagati

tudi otroci. Medtem ko je bil gospodar z mlatiči zaposlen na skednju, je poganjal živino gospodarjev sinko. Temu pa se je pridružil še dveletni bratec, ki je brezskrbno racal za živino, stopajočo v krogu. V trenutku pa, ko je otrok hotel prestopiti železno os, ki veže mlatilni stroj z viteljnomo, pa se je pripetila strahovita nesreča. Namestu da bi dete os prestopilo, je stopilo na njo z levo nogo in os, ki je bila v pogonu, je otrokovo nogo začela zvijati. Sicer so kmalu ustavili mlatilnico, toda deček je bil že strašno poškodovan. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je za strašnimi ranami umrl.

* **Mlad utopljenec pod črnuškim mostom.** Pri črnuškem mostu se je pri kopanju ponesrečil 16letni France Kopitar z Ježice, vajenec pri železninarju Stražišarju na Gospodsvetski cesti v Ljubljani. Šel je na nedeljski obisk k svojcem in se je takoj po kosilu hotel ohladiti v Savi. Pa ga je menda zadel kap in se je začel potapljati. Drugi kopalci so mu pohiteli na pomoč in so ga spravili na breg. France je ležal negiben, vendar je v njem še tlelo nekaj življenja. Kopalci so ga hoteli obuditi k zavesti z umetnim dihanjem. Trudili so se z njim štiri ure in naposled poklicali reševalce, ki so Franceta prepeljali v bolnišnico. Tudi tu so se zdravniki trudili, vendar Francetu ni bilo rešitve.

* **Ustrelil se je.** V Mariboru se je ustrelil v svojem stanovanju na Aleksandrovi c. 51/37letni trgovski zastopnik Ivan Šimovec. Samomorilec je zapustil ženo in dva otroka. Rajnki je bil znana osebnost. Zaposlen je bil pri znanem mariborskem veletrgovcu Schmidtu v Gospojni ulici. Poleg svoje službe se je bavil tudi z drugimi trgovskimi posli in je zlasti prekupeval z moko. Že pred nekaj leti je bil poskušal izvršiti samomor v družbi z neko žensko. Oba sta se zastrupila, pa so ju pravočasno rešili. Vzrok samomora so verjetno neredne premoženjske razmere.

* **Živo ribo pojedel in umrl.** V Solinu se je pripetila nesreča, kakršne zlepa ne pomnijo. Krojaški pomočnik Hrvoje Raškovič je z več tovariši lovil ribe v reki Jadru. Raškovič je ujel eno ribo. Ker pa je bila še pri življenju, se je z njo poigraval. Nenadno pa mu je riba skočila v usta in fant jo je požrl. V želodcu je začutil strašne bolečine. Prepeljali so ga sicer takoj v bolnišnico, toda zdravniki mu niso mogli več pomagati in je fant kmalu izdihnil.

* **Strela ubila ženo in otroka.** Nedavno je divjala nad delom Hrvaškega Zagorja, v Medmurju in Prekmurju silna nevihta. Pri

»Po anonimnem pismu, ki ga je poslal kdo ve kdo, ste torej obsodili svojo ženo in je niti ne vprašate, ali je vse res?«

»Prijatelj, ki mi je pisal, se sicer ni podpisal, obljubil pa mi je, da se mi bo dal v Parizu spoznati in da mi bo še marsikaj povedal. Z njegovo pomočjo bom našel zapečljivca in našel bom tudi otroka.«

»Toda svojega dušnega miru ne boste našli, Jakob. Ko boste naposled odkrili, da so jo ljudje samo obrekovali, bo že prepozno, da se pokasate svojega greha. Njo bo žalost ubila. Bog naj vam odpusti vaš greh!«

»Bog? On bo sodil tej ženi, ki sem jo tako ljubil in ki je vzrok, da tri mesece tako strašno trpim. Če pa že kličete boga — zakaj ne prisežete pri bogu, da je vaša sestra nedolžna? Prisežite!«

Nastal je groben molk.

»No,« je začel spet kapitan, »prisežite, da ona ni kriva in jaz vam prisežem, da bom padel na kolena in jo prosil, naj mi odpusti.«

Berta je molčala. Nadaljeval je:

»Torej? Čakam!«

Matilda se je davila s solzami in drhtela. Berta je zdajci vstala.

»Prisegam,« je rekla, »da moja sestra ni kriva tega, česar jo dolžite.«

»Nedolžna!« je vzkliknil njen mož. »Na kocko stavljate svoje odrešenje? Dobro veste, kaj delate... saj ste jo morali vsak dan videti...«

»Vsak dan,« je ponovila Berta. »Zdaj ne smete več obtoževati Matilde!«

Darcy se je takoj spomnil dogovorjenih besed. Obljubil je, da takoj pojde, in res je

»...«

»Če je Berta tudi po krivem priseгла,« je rekel sam pri sebi, »ji bo bog odpustil. Saj je rešila svojo sestro. Toda če bo neimeno-vani vohun nadaljeval s svojim delom in dokazal Matildino krivdo, bi Crozon utegnil ubiti obe sestri. Vsekako se bom o tem resno pomenil z gospodično Lesterelovo... V soboto pojdem na veselico k gospej Cambryjevi... do sobote je časa še dovolj...«

V teh mislih se je odpravil proti ulici Bougemont, kjer je stanoval njegov stric Roger v lastni hiši. Tudi stric je bil samec, pa zelo skromen. Živel je samo od obresti svojega premoženja in še nikoli ni načel glavnice. Roger je bil eden najposobnejših sodnikov pariškega sodišča. Bil je zlasti spreten pri razdiranju zapletenih zločinov, kakor bi bil rojen za preiskovalnega sodnika. Kot sodnik je bil strog in neizprosni, toda samo v svoji pisarni, Zunaj pisarne je bil najveselejši tovariš in prijatelj.

Gaston ga je dobil doma v naslanjaču, kjer je bral in kadil smotko.

Imel je pet in štirideset let, toda kazal jih je deset manj. Oči je imel živahne in na njegovi glavi ni bilo sivega lasu. Brke je bril.

»Tu si, potepuh!« je prijateljsko rekel svojemu načeku, ko ga je zagledal. »Na, če hočeš dobro smotko!«

»Hvala, stric, sam jih imam!«

»Zelo imeniten si postal. Toda nič ne de. Prav veseli me, da te vidim, ker se moram s teboj o nečem pogovoriti. Sedi sem k peči. Da, tako! Čestitam ti, da imaš tako dobro znanja!«

»Ali merite na gospodično Julijo Orciva-
lovo?«

»Vedno,« lepe reči se dogajajo v hiši te

dame. Ljudje se obešajo...«

»Vem, stric, toda...«

»Obesil se je neki grof, menda brez grofije, zato pa tvoj tekmeč v ljubezni...«

»Ne, prišel sem za njim.«

»To ničesar ne izpremeni. Žalostno je, da bo v proces zapleteno najino ime.«

»O tem bodite mirni, stric. Moje ime ne bo omenjeno, ker...«

»Toda to je le preveč, dragi moj, da se zagledaš v damo iz polsveta. Ti si kakor ljudje z dežele, ki gredo v najbolj razkošno gostilno, da jih tam za slabo hrano oderejo, namestu da bi šli v spodoben lokal, kjer je dobra kuhinja. Dragi moj nečak, velik teppec si!«

»Morda pa tudi ne... Da boste vedeli — z Julijo sem prenehal.«

»Nehal? Res?«

»Ali si se torej naposled res obrnil na pravo pot?«

»Verjemite mi, stric, res sem se.«

»In čemu naj pripišem to spreobrnjenje?«

»Čemu? Dolgo sem premišljal, potem pa sem se odločil, da bom pustil klub, dirke, žene in vse tisto, česar sem že do grla sit. Sodniškemu poklicu se mislim posvetiti in...«

»Ne vem, ali si za to ustvarjen. Vsekako je od mene odvisno, ali boš službo dobil. Ali pa sploh več, kaj se pravi biti sodnik? Ali bi na primer sprejel preiskavo proti gospodični Orcivalovi?«

»Ne bi je sprejel. Toda...«

»Kakšen toda? Vedi, da je le malo manjkalo, pa bi bili to gospodično zaprli zaradi grofovega samomora. Ali sploh kaj več o njej? Preberi tole, kaj sem pravkar dobil od policije!«

(Da lje)

vasi Hraščini je zasačilo neurje na polju kmetico Dragico Koričevu in njenega 10letnega sinčka Stjepana. Zatekla sta se pod košato buke, v katero je pa kmalu udarila strela in oba ubila.

* **Skala je padla na hišo.** Nedavno zjutraj so stanovalci kamniškega predmestja prestali precej strahu. Nad hišo št. 2 se je utrjala okrog 500 kg teška skala in padla na streho. Predrla je ostreje in obličala v prvem nadstropju. V hiši stanuje Kristina Vavpotičeva s svojima otrokoma. Skala je obličala tik pred gospodinjjo. Ne njej in ne otrokoma se k sreči ni nič zgodilo. Kmalu zatem se je z velikim truščem zvalila na cesto še druga, 300 kg teška, skala. Hiša je zelo poškodovana in stanovanje čisto razdrto. Oblastva naj pregledajo svet nad stanovanjskimi hišami v Podgori in poskrbe, da se ne bo zgodilo še kaj hujšega.

* **Vlak je povozil voz s konjema.** V nedavni noči je neznan kako zavožil med železniške zapornice pri prvi čuvajnici od postaje Dobove 65 letni Franc Keržan iz Cundrovca pri Brežicah. Vlak je zdrobil voz in ubil oba konja. Enega izmed konj je vlak zavlekel pol kilometra daleč. Sreča v nesreči je bila, da je Keržan ostal živ.

* **Velik požar na Dolenjskem.** Pred kratkim je nastal požar na domačiji posestnika Jožeta Ruparja v Goriški vasi. Plameni so zajeli kmalu tudi domačijo posestnice Jožefe Cvetove. Hkratu z zgradbami je zgorelo tudi mnogo pridelkov. Pri Ruparju je ogenj napravil za 200.000 din škode, medtem ko je bil pogorelec zavarovan samo za 50.000 din. Jožefa Cvetova pa ima za 25.000 din škode, a zavarovana sploh ni bila. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Skocijana, Grmovlja in Dobrove.

* **Zemlja zasula pet rudarjev.** V rudniku lignita v Gornjih Ladjevcih v žičkem srezu se je usula zemlja na pet rudarjev. Tovariši so jih naglo izkopali, toda trije so bili že mrtvi. Izmed obeh rešenih je eden hudo, drugi pa laže poškodovan.

* **S staro puško se je po nesreči ustrelil.** V Brezovici pri Mirni je dobil 18letni kleparški vajenec Stanko Grčar nekje staro puško. Ravnal pa je s puško, ki je bila nabita s koscici železa in z žebli, tako nesrečno, da se mu je sprožila in mu je udaril ves naboj v glavo. Ko so ljudje ranjenca našli, so ga spravili v naglici v kandijsko bolnišnico a mu ni bilo rešitve.

* **Zagonetna smrt.** Nedavno zjutraj je ključavničar Kozina iz Struževga zapazil v sav-

ski strugi pri železniškem mostu naplavljen moško truplo. O najdbi je obvestil kranjsko policijo. Napete žile na utopljenčevih rokah in nogah so pričale, da je nesrečnega v vodi prijel krč. Toda po poznejših ugotovitvah in poizvedbah se je porodil dvom, ali gre za samomor ali nesrečo. Istega dne zvečer se je namreč zglasila na policiji čevljarjeva žena Teodora Jurgeletova iz Kranja in izpovedala, da je utopljenec 30letni pekovski pomočnik Franc Selan, doma iz Fare pri Kočevju. Selan je bil pri njej na stanovanju, uslužben pa je bil v Bučarjevi pekarni. Dan poprej je prišel domov zelo potr in je Jugerletovi potožil, da so ga pomočniki obdolžili neke tatvine denarja, katere ni zakrivil. Istega dne je potem odšel in se ni več vrnil. Po izpovedbi omenjene gospodinjje je bil Selan miren in skromen fant.

* **Roparski umor pri Zrečah.** Nedavno je bil na Planini pri Zrečah blizu Konjic izvršen roparski umor. Ko so se Gosakovi vrnili opoldne z dela v gozdu domov, so s strahom ugotovili, da je bilo v stanovanju vse razmetano, a v kleti so našli 52letno preužitkarico Julijano Gosakovo vso v krvi mrtvo. Poleg nje je ležala široka sekira, s katero je morilec udaril svojo žrtev trikrat po glavi. pobral je predalov 1580 din gotovine, obleko in nekaj drugih predmetov ter izgubil. Orožništvo je uvedlo obširno preiskavo.

* **Tako sta ga vrgla, da se je ubil.** V nedeljo zvečer je v Mencingerjevi gostilni v Mariboru popivala večja družba. Zaradi alkohola je postala družba glasna, nastal je pretep. Dva možaka sta zgrabila 40letnega Rudolfa Mikša, ki je bil uslužben pri mestnih podjetjih, in ga vrgla iz gostilne. Mikša je tako nesrečno padel, da je obležal z zlomljenim tilnikom. Bil je pri priči mrtve. Možaka, ki sta zakrivila Mikšovo smrt sta aretirana.

* **Štirje ponarejevalci denarja obsojeni.** Prav nespretno je štiričlanska družba na Golniku ponarejala bankovce za 500 in 1000 dinarjev. Zadeva izvira še izza velike noči leta 1937. in bi gofovo prišla v pozabljenje, da niso orožniki letos februarja napravili pri posestniku Jerneju Dolenu, po domače pri Plevelovem, na Golniku hišne preiskave zaradi drugih reči, pa so v neki podstrešni sobi med deskami odkrili priprave za ponarejanje. Posestnika Jerneja Dolena, katerega premoženje cenijo na 200.000 din, so aretirali in kmalu nato je bila proti njemu uvedena kazenska preiskava zaradi ponarejanja bankovcev. Nato so bili aretirani še trije drugi

tovariši. Posestnik v Moravčah Peter Vidger je posredoval med Tonetom Bregarjem, mizarjskim pomočnikom iz Drtije, ki je bil znan, da zna ponarejati denar, in posestnikom Dolenom Jernejem in mizarjem Jožetom Malijem, ki bivata oba na Golniku. Kmalu po veliki noči 1937. so se vsi štirje sestali v neki gostilni v Domžalah in začeli pogovor o ponarejanju bankovcev. Bregarju so poverili vodstvo podjetja, Dolen in Mali pa sta dala denar za priprave, Vidger je bil posredovalec. Pred malim kazenskim senatom, v Ljubljani so se morali vsi štirje zagovarjati. V bistvu so vsi priznali krivdo, vendar je obramba poudarjala, da ponarejanje ni uspelo. Senat je smatral za dognano, da so obtoženci sporazumno denar že izdelali, samo v promet ga niso dali. Vsi obtoženci so bili obsojeni zaradi ponarejanja denarja, in sicer: Dolen Jernej poleg tega še zaradi tatvine kolesa na eno leto in en mesec robije ter v plačilo denarne kazni v znesku 2400 din, Bregar Anton, ki je bil že l. 1937. zaradi sličnega zločina obsojen na 10 mesecev robije, na eno leto in šest mesecev robije ter 600 din denarne kazni, Mali Josip, ki je bil v neki kokainski zadevi obsojen na večjo kazen, na eno leto in štiri mesece robije ter na 1200 din denarne kazni. Peter Vidger, ki je bil hkratu z Bregarjem l. 1937. obsojen na 10 mesecev je dobil eno leto in osem mesecev robije, in 360 dinarjev bo moral plačati denarne kazni.

* **Vlom v trgovino v Straži.** V nedavni noči je bilo vlomljeno v trgovino g. Darovca, trgovca v Straži pri Novem mestu. Vlomilci so z železnim drogom upognili železno mrežo pri oknu in nato zlezli v skladišče in odtoč v prodajalno, kjer so si nabrali vsega, kar jim je prijalo. Odprli so tudi blagajno in po njej razmetavali, a v njej niso našli nič denarja. Vlom so opazili ljudje v zgodnih urah. Trgovec je takoj, ko je pregledal vse v trgovini, javil vlom orožnikom v Dol. Topličah. Ze na prvi pogled je bilo sumiti, da pri vlomu ni bilo poklicnih vlomilcev, temveč le lahkomišelnih mladih ljudi. Preiskava je res dognala, da sta vlomila dva mladeniča. Oba so aretirali.

* **Nevaren rokovernjač.** Orožniki zasledujejo 28letnega Antona Severja z Ježice, ki je kradel na Ježici, Črnučah, pri St. Vidu in okolici. Črnučah pri St. Vidu in okolici vso zimo. Kot domačin se je seveda povsod dobro spoznal in je zato tudi laže prišel do plena. Na pomlad si je uredil v gozdu nad Črnučami več skrivališč kamor se je zatekal, če so

EMILIO SALGARI IZGNANCI

»Nasprotno... Kako se imenujete?«

»Marija Vaupreux!«

»Francozinja?«

»Da, gospod.«

»A vendar znate tako dobro ruski?«

»Živela sem dolgo časa v Moskvi.«

»Kdo je vaš spremljevalec?«

»Moj sluga, Dimitrij Laszinski.«

»Poljak?«

»Da.«

»Pokažite mi potni list!«

»Ga nimam.«

»Kaj? Potnega lista nimate?« je vzkliknil kozak skrajno začuden. »Kaj pa s konji? Ali ste jih pri poštarjih lahko izmenjavali brez potnih listin?«

»Potujem z lastnimi konji. So zelo dragi, so pa zato vztrajni in so zdržali vso dolgo pot od Barabske stepe do tod.«

»Ali nimate prav nikake listine, iz katere bi bilo razvidno, da ste res francoska državljanka?«

»Nobene!«

»To je slabo. Zelo žal mi je torej, da vam ne morem dovoliti nadaljevanja potovanja.«

»Kako? Hočete me pridržati?«

»Prisiljen sem tako storiti, velecenjena dama. Moja vojaška dolžnost je ravnati se po predpisih!«

»Kam me pa hočete spraviti?«

»V Irkutsk.«

»Kako dolgo bo to trajalo?«

»Najmanj šest dni!«

»Tako dolgo ne morem čakati, ker imam nujne opravke v Irkutsku!«

»Žal mi je, ali ne morem vam ustreči.«

»Protestirala bom pri francoskem poslaniku v Petrogradu zaradi takšnega postopanja!«

»Lahko! Naša vlada se bo pozneje pri vas opravičila. Zdaj pa je moja dolžnost, da se ravnam po predpisih!«

»Kakšni pa so vaši predpisi?« je vprašala Marija Fedorovna posmehljivo.

»Da moramo prijati vsakega potnika, ki nima potnega lista. Zdaj pa, vaša milost, na etapo, kjer bomo ostali do jutri in potem skupaj nadaljevali potovanje!«

Dva kozaka sta obstopila trojko in spremljala potnike do roba smrekovega gozdička, kjer je stalo majhno leseno poslopje, pred katerim je stražil kozak.

Povedli so potnike v nizko sobico, ki jo je ogrevala zelo velika peč, kakršne so v navadi v Sibiriji.

Marija Fedorovna je globoko zavzdihnila in sedla na stol. Zdelo se je, kakor da jo je zapustila vsa volja.

»Prekleti volkovi! Prekleti rešitelji!« je godrnjal Dimitrij. »Kaj naj zdaj storimo, dobra gospodarica?«

Mlada deklica ni odgovorila, premišljala je, kako bi se osvobodila... Tedaj pa ji je padla misel na um...

Narednik vodnik je vstopil.

»Povedite spremljevalca dame v stražno sobo in me pustite z njo samol!« je rekel.

Nato se je obrnil k Poljakinji, ki je bila malo prej vstala.

»Izvolite samo sesti!«

Marija je odložila čepico, ki ji je skoro čisto pokrivala obraz, in slekla široki kožuh.

Kozak je strme opazil njeno očarujočo lepoto.

Imela je visoko, vitko postavo. Njen nekoliko široki obraz z nežno poltjo je pričal, da je bila slovanskega rodu. Njene pravilne poteze so izdajale izredno odločnost. Čudovite so bile njene velike, temne oči, ki so se vlažno bleščale. Izza rdečih ustnic pod ravnim nosom so se svetili zobje kakor biseri.

Ko je bila odložila kožuhovinasto čepico, so se ji razpletli lasje in v slikovitem neredu padli na jopico, ki je bila narejena iz kože severnega jelena in obrobljena s hermeljno kožo.

S prekrizanimi rokami je odločno pogledala kozaka.

»No, kaj mi morate povedati?«

Oči narednika so še zmerom strmele v obraz mladega dekleta.

Bil je prapodoba robatega kozaka. Velik, debel, širokoplečat, s trdimi potezami, divje gledajočimi očmi in zavilhanim nosom. Gosta, ščetinasta brada mu je pokrivala skoro ves obraz.

»Zakaj pa ste tako nenadno onemeli?« je vprašala dama. »V Franciji vendar pravijo, da kozaki prav tako radi govore, kakor rabi jo knuto!«

Narednik vodnik je slišal v teh besedah posmeh. To ga je zbudilo iz zamišljenosti. Kot stari vojak se je zdaj razjezil nad samim seboj, da se je za nekaj trenutkov zamislil.

mu bili orožniki za petami. V skrivališču je ostajal kar po več dni, saj je imel tam zmerom večjo zalogo jestvin in pijače. Slednjič pa so ga orožniki na nekem takem tatinskem pohodu vendarle izsledili in aretirali. Odvedli so ga v zapore v Ljubljani, kjer je bil obsojen, a se mu je kmalu posrečilo pobegniti. Sever je prišel znova krasti po ljubljanski okolici, nato pa se je preselil v zasavske vasi, kjer je podnevi in ponoči vlamljal v hiše in odnašal vse kar mu je prišlo pod roke. Še nedavno se je najraje klatil po hosti okrog Kresnic, kjer sta se mu pridružila še dva pajdaša, s katerima je napravil več tatinskih pohodov tudi v bolj oddaljene kraje okrog Kamnika. V Jesenju pri Kresnicah pa je odnesel Sever trem posestnikom več oblek, nekaj denarja in več dragocenosti. Oni dan je prišel Sever tudi na Vače nad Litijo, kjer je vlomil v tri hiše in si nabral nekaj plena. Na Vačah se je pojavil spet že čez nekaj dni in ponovno vlomil pri posestniku Pavlu Žibertu v Kobiljeku, ki mu je ukradel poleg raznih drugih predmetov srebrno žensko uro, posestniku Antonu Juvanu v Zg. Slivnici pa je odnesel 2100 din v bankovcih in v drobižu.

* **Roparski umor na cesti pri Karlovcu.** Kmetje, ki so šli nedavno zjutraj na sejem v Karlovec, so našli na cesti mrtvo kmetico Jago Belanjekovo iz Jaškova. Obleka na njej je bila raztrgana, na vratu in prsih pa so se videli sledovi noža. Morilec ji je pobral ves denar, ki ga je bila imela pri sebi. Jaga je bila premožna, ker ji je mož iz Amerike redno pošiljal denar. Prav te dni je spet dobila večjo vsoto iz Amerike, s katero je nameravala kupiti nekaj zemljišča. Vse to je moralo biti morilcu znano. Orožniki iščejo zločinca.

* **Brezplačno se pošlje vsakomur popularna knjižica o napotkih za preporod, duševni in telesni.** Zahtevajte: Beograd, Masarykova št. 9.

* **Zločinec se je sam zažgal.** Letos pomladi je Ignacij Lubej, ki je odseoval v mariborski moški kaznilnici robijo, ob priliki nekega dela na polju pobegnil. Skrival se je v okolici Maribora in izvršil tu številne vlome. Dolgo časa oblasti niso našla sledu za njim, dokler niso te dni dobili slovenjebistriški orožniki zaupnega sporočila, da se Lubej skriva v nekem kozolcu v bližini Slovenske Bistrice. Orožniki so takoj pohiteli na dotični kraj in zaklicali Lubeju, naj se preda. Lubej pa jim je odgovoril, da ga živega ne dobijo v roke. Kmalu je kozolec začel gore-

ti in zgorel do tal. V pepelu so našli orožniki samo še ožgane Lubejeve kosti.

* **Sprejem mladeničev v strojno mornariško šolo** v starosti od 15 in pol do 18 in pol leta, v strokovno mornariško šolo v starosti od 16 do 18 let in v bolničarsko podoficirsko šolo v Nišu v starosti 17 do 21 let. Rok za prijavo je do 31. avgusta. Vsa zadevna pojasnila dobite ustno ali pismeno: Koncesionirana pisarna Per Franc, kapetan v pokoju, Ljubljana, Maistrova ulica 14. Za pismeni odgovor je priložiti kolek za 10 din.

* **Rekruti, rezervisti in njih starši, pozor!** Z nestrokovnjaško izvršeno prošnjo sta izgubljena čas in denar. Zato ne nasedajte vsakomur s tako važno zadevo. Obrnite se le na koncesionirano in strokovno preizkušeno pisarno kapetana Franca Pera (Ljubljana, Maistrova ulica 14), ki vam pove, ali je prošnja sploh izvedljiva ali ne. Če je izvedljiva, vam za malenkosten znesek vložijo prošnjo in uredi zadevo. Ne zamujajte časa in hitite z zadevo! Za odgovor priložite znamke za 6 dinarjev!

Skupina naših gospodarstvenikov potuje v Rusijo

»Beograjski Lloyd«, glasilo beograjskih gospodarstvenikov, objavlja tole vest:

»Na sestanku nekega gospodarskega združenja je bil stavljen predlog, da se v čisto poučne svrhe priredi potovanje članov tega združenja v Sovjetsko Rusijo. Ta predlog je treba sprejeti z odobravanjem, toda obisk se ne bi smel prirediti samo za člane enega gospodarskega združenja, temveč za najširše

vrste gospodarstvenikov vseh strok. Kakor doznavamo, so v tem oziru že storjeni koraki, ki so med našimi gospodarstveniki nalezli na ugoden odmev. Zelo verjetno je, da bo kmalu v Rusijo odpotovalo odposlanstvo naših gospodarstvenikov, ki bo na licu mesta preučilo vse možnosti zalaganja naše industrije z ruskimi sirovinami.«

Kako visoke smejo biti cene drvom v Ljubljani

Po določbi urada za nadzorovanje cen je mestno poglavarstvo v Ljubljani določilo naslednje najvišje tržne cene za prostorni meter drv na razkladalni postaji in v lesnih podjetjih:

1. za bukova polena I. vrste 125 din, II. vrste 105 din, III. vrste 95 din (vse z vštetim poslovnim davkom franko vagon, postavljen na postajo v Ljubljani); za bukove okroglice, cepljene, je cena za 10 din nižja, za necepljene bukove okroglice in za odpadke na žagah pa je cena za 30 din nižja od cene za bukova polena; za bukove klade, panje ali panjače in sečnice je cena za 40 odstotkov nižja od bukovih polen;

2. za drva iz drugega lesa so določene cene v odstotkih cene za bukova drva, tako za polena kakor za okroglice, klade in sečnice, in sicer za gabrova drva 105 odstotkov, za

lipova 95, za jesenova 92, za borova in smrekova 90, za hrastova in cerova 87, za jelševa 63, za topolova in vrbova 50 odstotkov cene, ki velja za enakovrstna bukova drva.

Za drva, ki jih postavi proizvajalec ali preprodajalec kupcu na dom, se računa 25 din več od zgoraj navedenih cen. V tem znesku sta vračunana dovoz s postaje v skladišče preprodajalca in dovoz na dom kupca pri takojšnjem plačilu.

Drva, kupljena franko skladišče trgovca, se računajo 15 din nad zgoraj navedenimi cenami.

Posebej se računata oškodnina za žaganje, ki ne sme biti večja od 15 din za prostorni meter, in pribitek zaradi plačevanja v obrokih, ki na mesec ne sme presežati enega odstotka kupne vsote, katero kupec še dolguje za drva.

Njegovo srce je vendar postalo skoro nedostopno zavoljo pasjega življenja, ki ga je že desetletja živel med jetniki v sibirskem snegu.

»Premišljal sem o vaši zadevi!« je rekel naglo. »Mislim celo, da se mi posmehujete. Pazite se!«

»Povejte mi vendar, kaj hočete od mene! Te komedije mi je dovolj. Nisem izgnanka!«

»O tem ne dvomim. Ker nimate potnega lista, vas moram spremljati do Irkutska, da se vaša reč razjasni!«

»Mirna Francozinja sem, ki potuje zaradi zabave...«

Kozak se je glasno zakrohotal.

»Vi se šalite! To imenujete vi zabavno potovanje? Vprašajte jetnike, ki so obsojeni na prisilno delo, ali jim je zimska vožnja skozi Sibirijo v veselje.«

»Jetniki nimajo udobnih trojk in tudi ne smotra, ki ga imam jaz...«

»Aha, zdaj boste povedali, zakaj ste tu! Vi imate določen smoter, zaradi katerega kljubujete mrazu in volkovom!«

»Imam namen potovati k Tunguzom, k izviro Tunguske!«

»Zakaj pa?«

»Zavoljo preučevanja šeg tega nomadskega naroda!«

»Kaj pa vas zanima pri teh divjakih?«

»Članica sem narodopisne družbe v Parizu!«

»Vi se norčujete iz mene! Bomo videli, če se bosta upali norce briti tudi iz guvernerja Vzhodne Sibirije.«

»Ce me povedete h guvernerju, se bom pritožila nad njegovimi kozaki. Prav gotovo bom to storila! Potem boste videli, če se vam bo izplačalo takšno postopanje. Vaše ravna-

nje z menoj, francosko državljanko, ne bo ostalo nemaščevano... Narednik vodnik, peljimo se Irkutsk! Takoj! Moji konji so se že odpočili!«

Kozak je nemo poslušal grožnje. Prav ima, je pomislil, prav lahko bom deležen nevesčnosti, če pride zadeva celo pred francoskega poslanika. Tudi pametnejši možgani, kakor so bili njegovi, bi si ne bili znali pomagati. Če bi le bil kakšen oficir v bližini, da bi mu izročil vso zadevo v ravnanje! Toda ob Vladimirkki so bile samo kozaške postaje, ki so jim poveljevali naredniki vodniki, med katerimi so drugi še večji nevedneži kakor on sam.

Prav za prav ni bilo drugega izhoda iz zagate kakor vožnja v Irkutsk. A kaj bo guverner napravil z njim, če se izkaže, da je bilo kratenje svobode tujki zares neupravičeno? Če bi šlo za lovce, kmete ali jetnike, bi ne bilo nič zlega. Zadeva je resna, zelo resna zanj.

Seveda, dama nima potnega lista in ga hoče morda opehariti. Lahko je kakšna sumljiva oseba, hči ali sestra katerega izmed nevarnih izgnancev.

Ubogi kozak je bil v zadregi. Tuhtal je in tuhtal.

»Torej odpeljimo se!« je vzkliknila mlada deklica, ko je opazila njegovo oklevanje. »Saj me vendar ne boste držali v tej mišji pastil!«

»Da, vaša milost, prav rad bi vas izpustil, toda potnega lista nimate! Ali vas niso oblasti v Tomsku prijela zaradi tega?«

»Nisem potovala skozi Tomsk.«

»A kaj so počeli z vami v Semipalasu, Omsku in Jekaterinburgu?«

»Tudi skozi te kraje se nisem vozila.«

»Po kateri poti pa ste prišli v Sibirijo?« je vprašal narednik vodnik, ki so mu zadnje izjave mladenke znova povečale sum. Njegova smehljajoča se usta so pokazala volčje zobovje.

»Preko Urala, mimo Petropavlovsk.«

»To je sumljivo! Komur se ni treba bati oblastev, se ne izogiblje velikih mest in najboljših cest!«

»Če bi bila potovala po velikih cestah, ne bi bila videla ne Uralskega gorovja in ne zlatih rudnikov!«

»Vi ste bili v rudnikih?« Oči vojaka so se zabliskale od pohlepnosti. »Ali ste prinesli kaj zlata s seboj?«

Marija Fedorovna se je razjezila.

»Nikar mi ne zastavljajte tako neumnih vprašanj! Če me hočete peljati v Irkutsk, storite to, pa takoj! Nisem Rusinja in mi ni treba ubogati vas in vaših višjih! Ne brigajo me vaše postave! Hitro se peljimo, da boste čimprej deležni svojega plačila pri guvernerju!«

»Počasi, počasi, draga golobica! Bomo že prišli v Irkutsk, kakor želite, a tako zelo se vam vendarle ne mudi... Za sto vragov, kaj ne vidite, kako zunaj sneži, in ne čujete, kako tulijo volkovi?«

Skozi žvižganje burle se je razločno slišalo tožeče lajanje sestradanih živali. Volkovi so se zbrali okoli poslopja in bi bili skočili za vrat vsakomur, ki bi storil tako neumno dejanje, da bi stopil na prsto.

»Ne bojim se teh živali!« je rekla Marija skoro zaničljivo. Kljub temu se ni mogla ubraniti lahnega zgroženja.

»Čeprav se jih vi ne bojite, golobica, se pa meni smili moje življenje. Ponoči se ne

Maline v kočevskem hribovju nudijo lep zaslužek

V kočevskih gozdovih so dozorele maline. Najprej po hribovju okrog Sv. Roka in Sv. Ane, malo pozneje pa po grebenih na nasprotni strani Kočevja proti jugovzhodu. Tu je manj solnca, a več malinovitih grmov.

Ljudje hodijo dan za dnem zgodaj zjutraj po maline z nahrbtniki in posodami. Zene, dekleta in otroci, medtem ko možje letos laže dobe drugo delo. Po večini se ob večernih urah vračajo, nekateri pa ostanejo tudi po ves teden v gozdu in se šele na nedeljo vrnejo domov.

Letos imajo maline lepo ceno, saj so skoraj za enkrat dražje kot lani. Marsikateri stotak ali celo tisočak bodo prinesle v družino.

Prekupčevalec jih na kraju samem v hribu plačuje kilogram po 5.50, medtem ko so bile lani za dobra dva dinarja cenejše. Priden nabiralec jih nabere tudi do 15 kilogramov dnevno, posebno letos, ko jih je izredno mnogo.

Prekupčevalci si poskrbe ob pravem času monopol, tako da nihče ne sme brez dovoljenja nabirati maline. Tudi prodajati jih je treba le njim. Po Kočevju so nabiti oglasi, ki opozarjajo, da je za nabiranje potrebno dovoljenje. Take reči naj bi se odpravile, da bi se siromakom omogočil vsaj ta zaslužek brez ovir in sitnosti.

Strašna eksplozija je razdejala tvornico municije

Te dni je huda eksplozija v Piacentu v Italiji razdejala veliko tvornico, v kateri so Italijani izdelovali municije. Nemški poročevalski urad navaja o tej nesreči tele podrobnosti:

Pri eksploziji v Piacentu je bilo na mestu ubito 35 ljudi. Mnogo večje pa je število tistih, ki so pri eksploziji dobili hujše ali lažje poškodbe. Teh je približno 500. Med njimi je okoli 140 huje ranjenih in med temi 45 tako hudo, da je njihovo stanje nad vse resno. Okrog 360 oseb je dobilo k sreči le lažje poškodbe in so jih po zdravniškem pregledu lahko poslali v domačo oskrbo.

Grozno razdejanje je eksplozija povzročila na tvorniških poslopih samih. Glavno tvorniško poslopje je čisto razdejano in bo le del strojev morda mogoče še uporabiti. Na kraju, kjer je doslej stala tvornica, bodo ruševine odstranili in takoj začeli graditi nova tvorniška poslopja. Zaradi te strahotne eksplozije je prišlo ob zaslužek in kruh veliko število delavcev, ki pa jih bodo za toliko časa, dokler ne bo tvornica znova zgrajena, zaposlili po drugih italijanskih municijskih tvornicah. Kako je nastala ta strašna nesreča, poročilo ne navaja.

Kako veliki morski rak krade kokosove orehe

Neki potovalec po otočju v Južnem morju pripoveduje zanimivo zgodbo o roparskem raku, ki pleza na palme in krade kokosove orehe. »Ko je plaval pod mirno površino morja,« pripoveduje potovalec, »je bil videti

kakor grda majhna pošast. Počasi in zasporno se je pomikal proti kokosovim palmam. Ko je prilezel do neke palme, je plezal po sivem deblu navzgor. Nek domačin je izjavil, da ga hoče ujeti. Napravil je past v obliki

bomo vozili. Ko se bo začelo daniti, bomo videli, kako bo.«

»A kaj naj počnem medtem?«

»Če hočete, bom delil z vami svojo ubožno večerjo. Imam sicer samo suh kruh in nekaj polenovke. Moža, ki bi bil moral pripeljati živež zame in za moje ljudi, so med potjo požrli volkovi. Žal so zveri čisto izpraznile tudi zaboje z živežem. Starega kaznjenca sicer ni škoda, toda po živilih mi je žal.«

»Jaz imam mnogo boljše reči v predalu svoje trojke!« je reklo mlado dekle. »Ako vam je prav, vam dam nekaj svoje zaloge.«

»Ali imate po naključju s seboj kaj steklenic vodke?« je vprašal kozak s hlepečimi očmi.

»Vodke nimam, toda ingverjevo žganje in rum imam.«

Oči narednika vodnika so se zablistale. Strastno je bil vdan alkoholu.

»Tudi vaši ljudje naj dobijo svoj delež! Pokličite mojega slugo!«

Cuden nasmešek se je poigraval okoli Marjinih lepih ust.

Kozak je bil očaran. Poklical je skozi vrata:

»Otročiči, hitro pokličite Poljaka! Dama nam bo dala ingverjevega žganja!«

»Bož videl, koliko!« si je mislila mladenka. »Kdo ve, če me boš potem še mogel povesti v Irkutsk!«

Dala je vstopivšemu slugi znak.

»Dimitrij, prinesi živili! Predvsem pa pijače! Mnogo steklenic, ali čuješ?«

»Tako, gospodična!«

Poljak je prikimal. Takoj je bil prepoznal njeno namero.

Kmalu zatem je spet vstopil. Spremljal ga

je voznik. Oba sta bila obložena z živili in steklenicami.

Postavila sta mizo pred peč in jo lepo prekrila z najlepšim damastom in srebrnim priborom. V sredo sta postavila celo gnjat, kozarec kaviarja, več pločevinastih škatel konzerviranega mesa in fino pecivo poleg šestih steklenic.

Narednik vodnik in njegovi ljudje so s poželjivimi očmi sledili pripravam za veselo pojedino. O vseh teh okusnih rečeh so pač že pogosto sanjali, pokusili pa jih še niso nikdar... Usojeno jim je pač bilo, da so se morali preživljati le s sivim kruhom in suhimi ribami iz Bajkalskega jezera. Posebno steklenice so bile za nje nepremagljiv čar.

Mlada dama je sedla in povabila narednika vodnika, naj prisede k njej. Dimitrij je moral skrbeti za štiri ostale vojake.

Z drznim zamahom sablje je narednik vodnik presekala steklenico z rumom vrat.

»Oprostite, milostljiva, ta način je najhitrejši.«

Nalil je dva kozarca in svojega izpraznil v dušku, kakor bi bila v njem nedolžna voda. Cmoknil je z jezikom in vzkliknil:

»Na vaše zdravje, draga dama!... Pri Bogu, mislim, takšnega žganja niti na dvoru ne dobiš zlahka!«

Nato je zliil drugi kozarec vase.

Ko si je tako nekoliko ogrel želodec in si razdražil tek, je dobri vojak začel s požrešnostjo aligatorja požirati gnjat, kaviar in meso.

19 poglavje

KOZAŠKO POPIVANJE

Medtem ko je narednik vodnik z naraščajočim tekom tlačil vase dobroto, so njegovi

enega metra dolgega in 15 cm širokega venca iz blata in listov. Nato je splezal na 12 metrov visoko drevo in položil ta venec pod krošnjo okoli debla. Potem smo čakali, kaj bo. Jasnó smo razločili neki praskajoči šum in v naslednjem trenutku je padel velik kokosov oreh na tla. Potem sem zaslišal neko šumenje in sem zagledal raka, ki je plezal navzdol. Ko je došel do venca iz blata in listja, je nekaj časa tipal, potem pa se je v moje presenečenje spustil z debla na venec in treščil v globino. V zraku je še divje mahal s škrkami. Padel je na skale pod drevesom na hrbet, oklep mu je počil in tako je obležal, ne da bi si mogel pomagati.«

Otočani so potovalcu pojasnili, da misli rak, ko se dotakne venca iz blata in listja, da je došel že do zemlje. Zato se z drevesa spusti, da bi poiskal kokosove orehe, ki jih je prej odtrgal na drevesu. Trup tega raka je bil dolg 60 cm in 40 cm širok.

× Trije člani avstralske vlade so se ponesrečili s potniškim letalom. Te dni se je nad letališčem v Canberri ponesrečilo potniško letalo, pri čemer so se ubili trije člani avstralske vlade in načelnik generalnega štaba. Mrtvih je vseh 10 potnikov, med njimi minister za vojsko Street, letalski minister Fairbairn, podpredsednik izvršnega odbora vlade Gullitt in načelnik generalnega štaba White.

× Zedinjene države bodo lahko izdelale letno 18.000 letal. Doslej je ameriška produkcija letal znašala letno 11.000 kosov, od slej pa bo znašala zmogljivost letalskih tvornic 18.000 letal letno.

× V Ameriki izdelujejo nov tip tankov. Ameriške tvornice tankov so začele izdelovati nov tip tankov, napravljen po izkustvih voine na belgijskem in francoskem bojišču.

× Sin Zite se je prijavil v angleško vojsko. Kakor poročajo iz New Yorka, se je javil v angleško vojsko sin bivše avstrijske cesarice Zite nadvojvoda Robert. Ni pa znano ali so ga Angleži sprejeli za vojaka.

× Tudi na Grškem bo slab pridelek. Letošno vreme ni prizaneslo niti Grčiji, čeprav leži daleč dol in jugu. To lahko sklepamo iz poročil, ki govorijo o letošnjih pridelkih. Pravijo namreč, da bo letošna žetev na Grškem za štiri do pet odstotkov slabša, kakor je bila lanska. Tudi vinogradi so zaradi slabega vremena precej trpeli. To hrombožo in tobaka, uravnilo, bo letos na Grškem dovolj.

× V Italiji imajo štiri brezmesne dni. Od 30. julija imajo v Italiji četrti brezmesni dan v tednu. Od tega dne naprej se je pridružil

okoli peči sedeči tovariši izpili vrsto kozarcev, ki sta jim jih zmerom spet nalivala Dimitrij in voznik. Marija Fedorovna je stalno pazila na svojega primiznega tovariša. Zeljno je čakala uspeha svoje zvijače.

Narednik vodnik je bil navajen pijače, vendar je alkohol močno učinkoval nanj. Sekal je steklenicam vratove in pil nepretrgano zdaj na zdravje lepe Francozinje, zdaj na zdravje cara. Nazdravil je celo volkovom, ki so mu bili poskrbeli za tako lep večer.

Njegove oči so se že motno bleščale in njegov obraz, ki je bil podoben obrazu starega medveda, je žarel, kakor bi mu bila udarila vsa kri v glavo. Prižgal si je bil silno dolgo pipo ter je menjaje puhal in pil.

Tudi ostali vojaki so bili že zelo trdi. Ko so bile štiri steklenice ingverjevega žganja izpraznjene, je prinesel voznik na Dimitrijevo namig štiri nove steklenice, zdaj polne viskija. Bila je zadna rezerva. Viski so pivci glasno pozdravili. Seveda je narednik vodnik terjal eno steklenico le zase, čeprav se je že komaj držal pokoncu.

»Lep večer ste nam pripravili, vaša milost. Ostal mi bo, častna beseda, za zmerom v spominu. Še nikdar v življenju se nisem spoznal s tako ljubeznivo in velikodušno damo! Da, Francozinje! Naj živi Francija in njeno ženstvo!«

Pri teh besedah je spet obglavil steklenico z žganjem.

Marija se je smejala. »To steklenico mi je daroval neki bogat Američan v Petrogradu.«

»Bili ste v Petrogradu in niste tam poskrbeli za potni list? To je slabo! Ah ne, takšen bedak sem! Dejstvo, da nimate potnega lista, mi je baš pomagalo do tako krasne zabave nočoj.« (Da l je)

trem brezmesnim dnem, to je sredi, četrtno, petku, še torek. Torek pa ni tako odločno brezmesen dan, ker smejo v torkih jesti v gostinskih obratih gnjat, salamo in razne druge svinjske dobrote. Dovoljena je tudi divjačina vseh vrst.

× **Za železno disciplino pri delu v Rusiji.** Tass poroča iz Moskve: V vsej Sovjetski Rusiji se vodi borba proti »progulščikom«, to je brezvestnejšem, ki ovirajo delo in tako delajo škodo gospodarskemu napredku in obrambni moči države. »Progulščiki« so tisti delavci, odnosno nameščenci, ki neredno prihajajo na delo. Ti bi se rajši sprehajali in zaradi njihovega brezvestnega delovanja pada večina bremena na njihove resne tovariše, ki spet zaradi njih ne morejo pravočasno in v redu opraviti delo. Razen tega ubijajo »progulščiki« voljo za delo pri ostalih delavcih in nameščencih. »Letuni« pa so tisti delavci ali nameščenci, ki nikakor ne vzdržijo pri enem delu, temveč »letajo« iz enega podjetja v drugo. Dne 26. julija letos je bil izdan poseben ukaz proti tem brezvestnim delavcem in »majno ravnatelj tvornic in drugih podjetij dolžnost, da začno čim hujšo borbo proti progulščikom in letunom. Ukaz določa, da je treba te škodljivce pridelovanja izročiti sodiščem in jih strogo kaznovati. Tisk ostro napada ne samo progulščike in letune, temveč tudi brezbrizne načelnike, ki gledajo skozi prste in teh brezvestnih ljudi ne pošiljajo pred sodnike. Prav tako žigosajo tudi vse mile sodne razsodbe o takih dejanjih. Listi soglasno terjajo železno disciplino pri delu.

× **Nov podpredsednik ruske vlade.** Bivši sovjetski komisar za vojsko Vorošilov je bil imenovan te dni za podpredsednika sovjetske vlade. Sovjetski tisk pozdravlja to imenovanje.

× **Slovaška bo letos razstavljala v Beogradu.** Slovaška se pripravlja za udeležbo na letošnih mednarodnih velesojmih v Beogradu na Dunaju in v Leipzigu. Poročilo iz Bratislave pravi, da pristojni slovaški činiteљи pripisujejo posebno veliko pozornost udeležbi slovaške republike na beograjskem velesojmu, ker bo to prva njena tovrstna udeležba na Balkanu. Med drugim bo na beograjskem velesojmu razstavljala kemične izdelke, izdelke livarske in tkaninske industrije, izdelke papirne industrije, umetno svilo in drugo. Obenem bo to priložnost izkoristila tudi v ta namen, da bo skušala zbuditi pri nas zanimanje za svoje toplive v Pištianih, kamor radi zahajajo tujci tudi iz drugih držav, posebno iz Nemčije.

× **Civilne žrtve letalskih napadov na Anglijo.** Angleška vlada je uradno objavila, da je bilo v juliju zaradi letalskih napadov ubito 285 civilnih oseb, 321 pa huje ranjenih. Med mrtvimi je 187 moških, 48 žensk in 23 otrok. Med ranjenimi pa je 227 moških, 77 žensk in 18 otrok.

× **Prijatelje Sovjetske Rusije na Finskem preganjajo.** Finska oblastva so zaprla predsednika Društva prijateljev Sovjetske Rusije. Uvedena je bila stroga preiskava o tem, odkod je društvo dobivalo denar. Ruski tisk zaradi tega napada finska oblastva.

× **V osmih urah tri zračne bitke.** Listi, ki so izšli v soboto, so obširno poročali o zračni bitki, ki se je vršila v četrtek 8. t. m. v bližini angleške obale. Iz teh poročil posnema-mo nekatere zanimivosti. Napad je veljal dvema konvojema (konvoj je skupina vojnih ladij spremljajočih trkovske ladje). Nemci so poslali proti njim v boj hitre čolne, kakršnih se poslužujejo na področju Severnega morja in Rokavskega preliva. Angleži so pri tem najprej izgubili tri obalne ladje. Takoj nato je prišel letalski napad s približno šestdesetimi letali. Bilo je ob devetih zjutraj. Dve uri pozneje je sledil drugi spopad, ki je trajal celo uro. Zdaj so Nemci napadli angleške ladje s 150 strmoglavci in lovskimi letali. Tretji napad se je izvršil okoli petnajste ure. Tudi tega napada se je udeležilo približno tolikšno število letal kakor drugega. Bitka je spet trajala celo uro. Po sodbi ameriških listov je bila ta bitka do tega dne največja letalska bitka v zdajšnji vojni. Nemci so se ob tej priložnosti poslužili letal in hitrih čolnov. Angleške ladje so se zaščitile z mrežo zapornih balonov in so Nemci več teh balonov sestrelili. Ameriški poročevalci sodijo, da

je v treh napadih sodelovalo okoli 360 nemških letal (bombnikov in lovcev). Po nemških poročilih je bilo 15 angleških ladij potopljeno, sedem pa hudo poškodovano. Tudi letalske izgube so bile zelo znatne. Nemška letala so pri tem napadu uporabila čisto nov način napada. Letela so v treh »nadstropjih« nad angleškimi lovci, da so zaščitila strmoglavce, ki so napadali pod njimi. Angleži pravijo, da jim novi način napada ni povzročil posebne škode.

× **60 novih tvornic orožja in municije zgrade v Zedinjenih državah.** Pomočnik ameriškega ministra za vojsko je izjavil časnikarjem, da bo ministrstvo za vojsko v Zedinjenih državah zgradilo 60 novih tvornic za orožje in strelivo. Izdatki za te nove tvornice bodo znašali v naši valuti 700 milijonov dolarjev. V teh tvornicah bodo lahko sprosti izdelovali toliko streliva, kolikor ga v vojnem času porabi vojska dveh milijonov vojakov.

× **Kdo je odgovoren za poraz Francije.** Poveljnik francoske vojske v Angliji general de Gaulle je imel po radiu govor, v katerem je izjavil, da sede v sedanji francoski vladi še vedno ljudje, ki so odgovorni za poraz Francije.

× **Premog v Italijo, živila v Nemčijo.** Po uradni izjavi italijanskega prometnega ministrstva je Nemčija kljub silni obremenitvi železnic s prevozom čet in vojnega blaga tudi v mesecu juniju v redu izvršila pogodeno dobavo premoga Italiji. V imenovanem mesecu je bilo dobavljeno Italiji 108.000 vagonov premoga, kar predstavlja doslej največjo mesečno količino. V istem času je tudi Italija povečala svoje živilske dobave Nemčiji ter je odposlala 12.413 vagonov živil, medtem ko so živilske dobave v maju znašale le okoli 6.171 vagonov.

× **Sološna vojaška obveznost v Mehiki.** Poslanska zbornica v Mehiki je soglasno sprejela zakonski osnutek o splošni vojaški obveznosti. Soglasno je tudi sklenila, da se ustanovi vrhovni svet za narodno obrambo.

× **Velik razvoj železnic v Rusiji.** Moskovska »Pravda« objavlja podatke, ki kažejo razvoj ruskih železnic v zadnjih letih. Po teh podatkih naložijo ta čas v Rusiji vsak dan 108.000 do 110.000 železniških vagonov. Od začetka druge petletke, to je od 1. 1938., se je število vagonov povečalo za 186.000 in lokomotiv za 6.000. V tem času so elektrificirali še 1870 km železnic. »Izvestja« poročajo, da so v Rusiji v zadnjih dvajsetih letih zgradili 14.500 km novih železniških prog. Samo za tretjo petletko (od 1. 1937. do 1. 1941.) je v načrtu gradnja 11.000 km novih prog.

× **Več milijonov let staro jajce.** Kalifornijsko vseučilišče ima posebno jajce. To jajce je namreč okamenina in ga je našel neki iskalec zlata ob reki Gili v Arizoni v trdem apnencu. Ko so ga previdno izluščili iz kamnitega plašča, so ugotovili, da se po obliki ne razlikuje od navadnega gosjega jajca. Njegova lupina je ohranila prvotno sestavo. Po mnenju strokovnjakov je jajce staro nekoliko milijonov let.

× **Električno drevo.** Med najčudnejša drevesa na svetu spada električno drevo, ki rase v pragzdovih Srednje Indije. Listi tega drevesa so izredno občutljivi in tako nabiti z elektriko, da dobiš električni udarec, če se jih dotakneš. Koliko elektrike imajo, je razvidno iz tega, da vplivajo še na daljavo nad 200 m na magnetno iglo. Sila elektrike v listih je v raznih dnevnih časih različna. Najmočnejša je opoldne, najšibkejša pa okrog polnoči. V vlažnem vremenu je skoro ni. Zelo umljivo je, da se ptice tega drevesa izogibajo in da tudi žuželke niso nikoli videli na njem.

× **Kakšna ženska je lepa na otoku Ceylonu.** Pri Singalih, gorskem plemenu na otoku Ceylonu, imajo za žensko lepoto 46 znakov. Nekateri izmed njih bi najbrž ne naleteli na soglasje poznavalcev ženske lepote pri nas, ker so dokaj čudni. Singali zahtevajo, naj segajo ženski lasje do kolen in naj bodo lepo nakodrani. Oči lepe ženske morajo imeti barvo safirja, lica pa barvo listov manile. Obrvi morajo biti zbočene ko mavrica, nos pa lepo ukrivljen in oster. Ustnice se morajo svetiti, vrat pa naj bo debel in okrogel. Boki priznane lepote so zelo široki, pas pa vitek. Noge in roke naj se zožujejo proti kolenu, odnosno proti komolcem. Koža mora biti mehka in nežna. Lepota Singalk je zelo kratka. Začenja se s 13 leti, ko se dekleta navadno že omože, konča se že z 20 leti, ko velja Singalka že za staro.

× **Novi zlati rudniki v Rusiji.** V Sverdlovsku blizu Perma sta zakonca Rjaškani-nova našla v opuščnem zlatem rudniku kepo zlata. Rudnik so bili opustili pred letom dni, ker so smatrali, da je že izčrpan. Na osnovi te najdbe so v rudniku takoj obnovili delo. V Nevjansku, takisto v bližini Perma, so odkrili novo ležišče zlata, o katerem sodijo, da je izredno izdatno kajti že prvi dan so izkopali zlata v teži več kakor treh kilogramov.

× **Japonska ima 4000 zdravnic.** Študiranje žensk na Japonskem stalno napreduje, kar je razvidno že iz tega, da ima Japonska zdaj 4000 zdravnic in 2000 visokošolk medicink.

Kaj bomo videli na jesenski prireditvi Ljubljanskega velesojma

Pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. bo v Ljubljani od 31. avgusta do 9. septembra velesojmska prireditve. V splošnem delu bodo razstavljeni: strojna in kovinska industrija, fina mehanika, radio in elektrotehnika, razsvetljava in kurjava, vozovi, kolesa, motorna kolesa, sport, kmetijski stroji in orodje, lesna industrija, pletarstvo, česarstvo, igrače, usnje in galanterija, krznarstvo, papir in pisarniške potrebščine, kemična industrija, živilska industrija, steklo, porcelan, keramika, bižuterija, glasbila, stavbarstvo in gradbeno tvorivo in razne novosti.

Posebne razstave bodo: pohištvo in stanovanjska oprema, mala obrt, tujski promet (priredita zvezi za tujski promet v Ljubljani in Mariboru), motorna in brezmotorna letala z modeli (priredi aeroklub »Naša krila« v Ljubljani), aktivna in pasivna obramba pred napadi iz zraka (priredi zaščitni urad mestnega poglavarstva v Ljubljani), zobna tehnika (priredi Društvo zobnih tehnikov ob svojem 30letnem jubileju), naša vsakdanja prehrana (priredi Zveza gospodinj), cvetje in zelenjava (priredi vrtnarski odsek Sadjarskega in vrtnarskega društva v Ljubljani), perutnina, golobi in kunci (priredi Društvo malih živali« v Ljubljani) in likovna umetnost.

Za razstavno blago so dovoljene izdatne prevozne, carinske in trošarinske olajšave. Na jugoslovenskih železnicah bodo imeli obiskovalci velesojma brezplačen povratek. Na postajni blagajni bodo kupili poleg vozne

karte še rumeno železniško izkaznico za 2 din. Ko dobe potrdilo o obisku velesojma, bodo imeli s to izkaznico in staro vozno karto brezplačen povratek. Vozna olajšava bo veljala za dopotovanje od 26. avgusta do 9. septembra in za povratek od 31. avgusta do 14. septembra. Na parnikih Jadranske in Dubrovačke plovitve bo veljala vozna karta nižjega razreda za vožnjo v višjem, na parnikih Zetske plovitve pa polovični popust na vozni.

Razstavni prostor meri 40.000 kv. metrov. Ljubljanski velesojm ima lepo, prostrano zabavišče, ki nudi obiskovalcem mnogo razvedrila, kapljico iz domačih vinogradov in pivovarn in dober prigrizek domače živilske industrije in obrti. Posebna zanimivost bodo večerne gledališke predstave »Totega teatra«. Tekmovanje jugoslovenskih harmonikarjev, ki je na Ljubljanskem velesojmu že v stari navadi, bo v nedeljo 8. septembra. Za obiskovalce velesojma (izvzeti so imetniki stalnih legitimacij za Ljubljano) je uprava pripravila lepo število izbranih daril (motorno kolo, radijski aparat, šivalni stroj, harmoniko, mnogo koles, preproge, pohištvo, brzojarilnik, otroški voziček, večje število ur, vino, žganje, pivo, rogaško slatino, kravate, izlete s parnikom v Kotor in številna bivanja v kopalniških, letoviških in zdraviliških). Darila bodo izžrebana 9. septembra na velesojmu.

RADIO

Ljubljana

od 18. do 25. avgusta.

Nedelja, 18. avgusta: 8: Jutrnji pozdrav. — 8.15: Ruski sekstet. — 9: Napovedi, poročila. 9.15: Orkestralni koncert (plošče). — 10: Prenos slovesnosti Zveze bojevnikov z Brezij. — 11.45: Samospevi Marte Repovš-Radmanovičeve (pri klavirju prof. Lipovšek). — 12.30: Objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 17: Kmetijska ura: Hlevski gnoj in gnojnica (inž. Jože Suhadolc). — 17.30: Tamburaški orkester »Kolo« iz Trbovelj; vmes plošče. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Turizem v hrvaški banovini (Ivica Siprak). — 19.40: Objave. — 20: Iz slovenskih krajev (plošče). — 20.30: Operetni večer (Dragica Sokova, Andrej Jarc in radijski orkester). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za oddih (plošče).

Ponedeljek, 19. avgusta: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Odmevi iz Poljske (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Jezik starosrbskih povelj in naš južni dialekt (dr. Milivoje Pavlovič). — 19.40: Objave. — 20.10: Ljudsko zdravje v Sloveniji: Alkoholizem (dr. Ivo Pirc). — 20.30: Koncertni večer. Sodelovala bosta Fanika Brandl-Jevdjenijevićeva (violina solo) in radijski orkester. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Prenos plesne glasbe iz restavracijskega vrta »Zvezde«.

Torek, 20. avgusta: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Citrarji in šramli (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Opoldanski koncert (Ivan Deržaj in radijski orkester). — 14: Poročila. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Predavanje štaba pokrajinske zračne obrambe. — 19.40: Objave. 20: Gospodarski pregled (Drago Potočnik). 20.10: Kako se bomo znebili tujk (prof. Etbin Bojc). — 20.30: Pester spored. Sodelovali bosta Tea Lovrenčevićeva, prof. Lipovšek (spremljava) in radijski orkester. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Pisana šara (plošče).

Sreda, 21. avgusta: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: V modernem ritmu (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Iz čeških oper (plošče). — 14: Poročila. — 18.30: Mladinska ura: Za mlade naravoslovce (Miroslav Zor). 18.45: Le brez skrbi (plošče). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Vzgojni pomen gledališča (Ciril Debevec). — 19.40: Objave. — 20.10: Moderne teorije o psihologiji mase (dr. Emil Hrovat). — 20.30: Melody-jazz. — 21.15: Kvartet mandolin. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Kvartet sester Stritarjevih (na harmoniko bo spremljal A. Stanko).

Četrtek, 22. avgusta: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Vesele popevke (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Predavanje ministristva za telesno vzgojo naroda. — 19.04: Objave. — 20.10: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 20.30: Fantje na vasi. — 21.15: Reproduciran koncert simfonične glasbe. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Vesel spored radijskega orkestra.

Petek, 23. avgusta: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Naše veselje (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 14.10: Tedenski pregled Tujkoprometne zveze. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Bosanski satirik (Srdja Djoki). — 19.40: Objave. — 20: Deset minut za planince. — 20.10: Spet so se odprla šolska vrata (Lebarjeva). — 20.30: Domači koncert (Mirko Premelč, Stanko Avgust

— spremljava in radijski orkester). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Nekaj komornih zvokov (plošče).

Sobota, 24. avgusta: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Plošča za ploščo — pisana zmes. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.03: Plošča za ploščo — pisana zmes. — 14: Poročila. — 17: Otroška ura: Počitniške dogodivščine treh navihancev (članice narodnega gledališča).

Popotnikova torba Most pri Petanjcih izročen prometu

Murska Sobota, avgusta

Dolgoletne želje Prekmurcev po zvezi z ostalo Slovenijo so se uresničile. Pred dvema letoma so bila v Ljubljani na javni dražbi oddana dela za nov betonski most čez Muro pri Petanjcih. Gradnjo novega mostu je prevzelo gradbeno podjetje »Slograd« iz Ljubljane in jo zdaj dovršilo.

Se pred vojno in med njo je bil brod edino prometno sredstvo čez Muro. Šele po vojni je bil zgrajen lesen most pri Veržeju. Veržejski most pa je v zadnjem času že v zelo slabem stanju. Sicer pa je veržejski most za večji del Prekmurja tudi precej odročen. Razen veržejskega mostu obratuje na več krajih čez Muro tudi brod, toda prevoz z brodom je zelo zamuden.

Zdaj zgrajen most pri Petanjcih je dolg okrog 100 metrov in zgrajen približno 6,5 m nad navadno gladino vode, zaradi česar so morali napraviti precejšen nasip, za kar so porabili veliko količino tvoriva. Dobili so ga delno na mestu, delno pa so ga dovažali od drugod. Nasip je približno štiri metre visok in tri do štiri metre širok. Po nasipu teče cesta od mosta do Radencev, katero so morali zaradi mostu preložiti. Ozemlje, kjer teče nasip, pogosto Mura preplavi in so zaradi tega morali narediti več prepustov, čez katere držijo mostovi. Most je bil te dni odprt in izročen prometu.

Strašen roparski umor v Haložah

Sv. Barbara v Haložah, avgusta.

Blizu Sv. Barbare v Haložah stoji priznana vasica Medribnik. Hiše v tej vasici so precej oddaljene druga od druge. Tako stoji tudi hiša trgovca Rudolfa Debeljaka na osamljenem kraju. Tu se je zgodil v noči na nedeljo strašen zločin.

Trgovca Debeljak je že nekaj časa na orožnih vajah. Doma mu je vzorno vodila trgovino njegova žena Julijana. V soboto zvečer je bila zaposljena z različnimi deli do 23. ure. Okrog polnoči pa so napadli hišo razbojniki. Začeli so streljati skozi okna v sobo in razbijali so vrata, da so vdrli v hišo. Pretaknili so vse kotičke in odnesli čez 40.000 din gotovine in za 1000 din tobaka in jestvin. Nato so zbežali proti hrvaški meji.

Ko so prišli sosedje gledat, kaj se je zgodilo, so našli hišo vso razbito, Julijano Debeljakovo pa mrtvo. Smrtni strel je dobila naravnost v srce. Njenega šestletnega sinčka so našli ljudje živga. Bil je ranjen v levo stegno in do smrti prestrašen, tako da ni mogel dati nikako pojasnilo o nesreči.

Razbojniki so menda najprej vdrli v neko zidnico v bližini Sv. Barbare in tam popili precej vina. Nekdo je srečal malo pred napadom v bližini Debeljakove hiše večje število moških, ki so bili po obrazih namazani s sajami, oboroženi pa z motikami in krampi. Roparji so ga opazili, niso mu pa napravili ničesar zalega. Le nekdo je zaklical za njim grdo psovko v hrvaščini. Ta priča sodi, da je bilo neznanec šest do deset. Oboroženi so bili, kakor smo že omenili, s poljskim orodjem, imeli pa so še kaka dva samokresa in dve lovski puški. Orožništvo je šlo takoj na delo, da bi roparsko tolpo čim prej izsledilo. Menda je za zločinci že našlo sled.

17.30: Med igračami (plošče). — 17.50: Pregled sporeda. — 18: Radijski orkester. — 18.40: Uprava stare Ljubljane (Viktor Steška). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Naši Primorci (Nikola Pavelič). — 19.40: Objave. — 20: Zunanje-politični pregled (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Jože Vombergar: Nesrečni Job. — Vesele in žalostne iz življenja Jake Smodlake in njegovih. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Sin je ustrelil očeta

Kranj, avgusta

Nedavno noč se je zgodil v Predosljah pri Kranju strašen zločin. Kmalu po polnoči sta počila pri Dolharjevih dva strela, nato pa se je v hiši posvetila električna luč. Domača hči je planila v vas klicat sosede, češ da se je zgodil roparski napad. Ko so sosede prihiteli v Dolharjevo hišo, so našli 70letnega gospodarja Franca Dolharja ležati krvavečega na postelji. Poklican je bil tudi Dolharjev najstarejši sin France, ki ima v bližini lastno domačijo. France je ugotovil, da je oče še dihal. Nemudno je pohitel v Kranj po zdravnika, med potjo pa je o dogodku obvestil orožnike v Predosljah.

Čeprav je bilo le malo upanja, da bi Dolharja ohranili pri življenju, je dr. Petrič na željo sina Franca odredil prevoz v ljubljansko bolnišnico. Ko so gospodarja odpeljali, so orožniki uvedli preiskavo in so povrsti zaslišali vse domače. Mlajši sin Tone je edini vedel določneje povedati, da se je ponoči izvršil roparski napad in da je ropar ustrelil očeta, nato pa streljal tudi nanj v njegovi sobi, kar dokazuje luknja v divanu. Tonetovo izpovedovanje pa se je orožnikom brž videlo sumljivo. Res so našli luknjo v divanu, toda sicer ni bilo nikakih sledov za roparji. Orožniki so trdneje prišli Toneta, ki se je brž zapletel v protislovja in naposled priznal, da je sam ustrelil očeta.

Kakor je iz vsega razvidno, je svoje dejanje izvršil čisto preišljeno. Dolharjevi so premožni. Imajo poleg obsežnega posestva žago z lastno elektrarno in mlin, kar jim omogoča precej udobno življenje. Na žalost pa je bil oče strasten pravdar in samosvoj človek, kar je sina privedlo do sklepa, da spravi očeta s sveta in da svoj zločin prikrije z izmišljenim roparskim napadom. Toneta so orožniki oddali v sodne zapore v Kranju. Preiskava se nadaljuje.

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Grahova kašnata juha. Skuhaj v treh litrih slane vode en liter zelenega graha. V kozici napravi masleno prežganje (to je s sirovim maslom in moko), prideni pretlačeni grah in zalij z vodo, v kateri si ga kuhala. Prideni sesekljan zelen petršilj in daj z opečenimi žemljami na mizo.

Praktični nasveti

Pri umivanju rok si rokave zavijaj. Tako ti ostanejo rokavi na koncih dalje časa čisti.

Važnega perila ne brani zmešanega v košari. Posamezne kose je treba prej posušiti, da se ne pojavi rja na njih, kar se pozneje le težavno odstrani. Perilo naj se tudi ne hrani v posodi, ki ne pušča zraka.

Pri odstranjevanju madežev se tkivo lahko pokvari. V hudih primerih je boljše, da naš madež odstraniti v čistilnici.

V zrcalo naj ne sije sonce, če nočeš, da se ti zrcalo ne pokvari.

MODERNA PESEM

Kunigunda sedi pri klavirju in se pridno uči peti. Pa jo piči osa, da plane pokoncu in začne klicati na pomoč. Nihče v hiši se ne gane. Kunigunda hiti v kuhinjo in se začne jeziti: »Zakaj pa nikogar ni, če kličem na pomoč? Osa me je pičila.«

»Ah, uboga gospodična,« se opravičuje kuharica, »mislili smo, da ste peli moderno pesem...«

Dopisi

MELINCI. Naša vas stoji ob Muri, kar je združeno z mnogimi nevarnostmi zaradi pogostih povodnj. Tako je ob povodnji l. 1937. Mura odnesla celih 15 oralov najboljše orne zemlje in travnikov. To pomeni za vas, ki ni bogata, veliko škodo. Mnogi vaščani so v neposredni nevarnosti, da jim Mura ne odnese zemlje z domačijami vred, saj jim dere že tik pod okni. Zasilne jeze, ki so bili zgrajeni po povodnji l. 1937, voda vztrajno ruši in odnaša. Zato bi bili oblastvom zelo hvaležni, če bi nas s temeljito regulacijo Mure enkrat za vselej rešila skrbi.

SKOMARJE. Po dveletnem službovanju se je pred dnevi poslovil od Skomarja g. Ivo Pečnik, eden najbolj priljubljenih učiteljev, kar jih je doslej službovalo v naši šoli. Premeščen je bil v Svibno nad Radečami. Ko je bil pred dvema letoma premeščen po službeni potrebi iz Radeč pri Zidanem mostu na našo enorazrednico, ga je hudo zadelo, ker je moral iz svojega rojstnega kraja, kjer je dolga leta služboval. V Radečah je moral pustiti tudi svojo družino. Od začetka zelo potrpet se je počasi privajal novemu kraju. Njegovi učenci so ga vzljubili kakor očeta, kar je pokazalo tudi slovo ob koncu šolskega leta. Za časa svojega službovanja pri nas se je odločno zavzemal za razširjenje naše enorazrednice in dosegel dvorazrednico. Obudil je tudi delovanje za napravo vodovoda v naši vasi. Kot odličen poznavalec gospodarstva je takoj opazil, da je pri nas marsikaj potrebno izboljšanja. Posebno se je zavzemal za sadjarstvo. Preteklo zimo je imel kmetijski tečaj, ki ga je obiskovala vsa izvenšolska mladina hkratu z več starejšimi posestniki. Usrehek tega tečaja je bil zelo lep. Čeprav je bil s koncem šolskega leta razrešen dolžnosti šolskega upravitelja v Skomarju, je še ostal pri nas in vodil za obiskovalce kmetijskega tečaja izlet na vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru in drevesnico bratov Dolinškov. Na njegovem novem službenem mestu mu želimo mnogo zadovoljstva.

VINJI VPH (Smrtna kosa). Te dni je umrl na Vinjem vrhu posestnik in mlinar g. Iva Hlupar. Zadelo ga je bila srčna kap. Štel je 77 let. Pokočinik je bil prava dobričina in znan po vsej Beli krajini. Bil je dober in varčen gospodar na kmetiji, žagi in mlinu. Živel je več let v Ameriki, kjer je delal v rudnikih. Vedno je gledal, kako bi povzdignil semiško kotlino. Najprej si je uredil mlin, pozneje žago, nato majhno elektrarno in daljal tok petim sosednim vasem po prav nizki ceni. Zdalj elektriko zelo pogrešajo, ker je moral Hlupar na pritisk oblastev vod ukiniti, češ da nima zadostne prakse. Tako so prizadete vasi že nad šest let brez elektrike. Povsod, kjer je videl, da bi kaj lahko koristil svojemu bližnjemu, je prijel za delo. Tako je pred leti ustanovil na Krupi gasilsko četo in žrtvoval precej denarja k nakupu motorne brizgalne. Blag mu spomin, hudo prizadetim svojcem naše iskreno sožalje!

PRED SODIŠČEM

Avtomobilistka (ki je povozila nekega moškega): »Nesrečo ste zakrivali sami. Jaz sem dobro vajena voziti, saj šofiram že 10 let.«
Poškodovanec: »Prazen izgovor: Jaz sem tudi vaju hoditi peš, saj hodim že več ko 50 let.«

STUDENTOVSKA

Student Jaka bi se moral učiti. Toda mikalo ga je, da bi šel v gostilno ali pa na ples. Ker noče samemu sebi ničesar očitati, sklence žrebati. Iz žepa vzame dinar in reče: »Zdalj ga bom vrgel na na mizo. Če pade na številkco, pojdem plesat, če pade na glavo, pojdem v gostilno, a če se bo postavil pokoncu, se bom učil...«

NEPROSTOVOLJEN REŠITELJ

Neža: »Lepo je to od vas, da ste skočili v vodo in rešili potapljačega se nesrečnika.«
Jaka: »Da, lepo je bilo to, samo rad bi vedel, kateri hudič me je pahnil v vodo.«

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglasov s šiframi ostanejo strogo tajni.

PRODAM POSESTVO

35 oralov prvovrstnega sveta 5 km od Ptuja. Pojasnila daje lastnik Cimerman Janez, Pacinje, pošta Moškanjci pri Ptuju.

BREZPLAČNO DOBI

vsakdo poljudno knjižico o napotkih za duševni in telesni preporod. Zahtevajte na naslov: Miloš Marković, Masarykova 9, Beograd.

SADJEVEC IZ TROPIN, SADJA ALI GROZDJA

Ker bo slaba sadna kakor tudi vinska letina, in bo marsikje primanjkovalo pijače za domačo uporabo, priporočam, da preizkusite »Jablus«, iz katerega napravite izvrsten jabolčnik ali hruškovec tudi brez pravega sadjevca. S poštno stane 50 litrov 43, 100 l 71, 150 l 103, 300 l 191 din. Tudi tropine od sadja ali grozdja lahko izvrstno uporabite pri izdelavi »Jablus« sadjevca. Pišite po navodila. Že čez 1000 pohvalnih pisem. Glavno zastopstvo lačičev trg 5.

POSESTVA, VELEPOSESTVA,

kakor tudi večje gozdove, vinograde, razni les, hraste in bukve za posekati, ter gorivo drvo, kupuje in plača najvišjo ceno takoj v gotovini M. Vincek, Zagreb, Jelačičev trg 5.

VEČJE POSESTVO,

ne predaleč od železnice, katero je prezdolženo, po možnosti z večjim vinogradom ali z lego, pripravno za ureditev vinograde, kulinjakov. Lastnik lahko dobi dosmrtni užitek in lahko ostane tudi za gospodarja. Ponudbe s točnim opisom na M. Vincek, Zagreb, Jelačičev trg 5.

ŠIVALNI STROJ, KOLO ALI OTROŠKI VOZIČEK

najbolje kupite, prodate ali zamenjate v trgovini J. Uršič, Celje, Narodni dom.

Za vse žene in dekleta!

Zakaj kupujete drage kuharske knjige, ko pa dobite za din 10.— zbirko preizkušenih receptov, ki jih je spisala poklicna kuharica po lastnih dolgoletnih izkušnjah? Razne juhe, navadne in pikantne omake, od navadne pečenke do najfinejše mesne specialitete od navadne močnate jedi do najfinejše torte, razno pecivo za vse prilike, razne likerje in barske pijače ter razne druge domače in tuje specialitete lahko skuha po tej knjigi okusno vsaka žena in dekle! To vam jamči pisateljica knjige, ki je kuhala v prvovrstnih restavracijah in hotelih in ki je prebrodila že pol sveta. Kuhajte po teh receptih in vaša družina bo z vašo kuho zadovoljna. — Nakažite din 10.— na račun Pošt. hranilnice št. 14.259, ali pa pošljite v znakah na spodnji naslov, in pošljem vam knjižico poštne prosto.

J. E. knjižna centrala, Ljubljana, Dvořakova 8

NAJLEPŠE ČTIVO!

Ravljien: **Zgodbe brez groze**
Klabund: **Pjotr-Rasputin**
Ravljien: **Črna vojna**
Thompson: **Sivko**
Majerjeva: **Rudarska balada**

Broštrana knjiga: din 10.—
Vezana knjiga: din 15.—

ZALOŽBA „CESTA“ LJUBLJANA
KNAFLJEVA ULICA 5

NOVOST!

SAMO
DIN 49.50

Št. 62.300 Anker-urg
pravi švicarski stroj
Dobra kvaliteta, leg
kromirani okvir
s pisano garancijo

Din 49.50

Štev. 62.301 letg
cvetljenimi kazalci
in številčnico

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik, in
vam ga pošlje mal
stožnj in poštne
prosto

H. Suttner

Ljubljana 6

Letna protokollirana
tovarna ur v švic.

NOV REDILNI PRASEK

»REDIN« za prašiče. —
Vsak kmetovalec si lahko
hitro in z majhnimi stroški
zredi svoje prašiče.
Zadostuje že 1 zavitek za
1 prašiča ter stane 1 zav.

6 din, po pošti 17 din, 3 zav. po pošti 29 din,
4 zav. po pošti 36 din. Mnogo zahvalnih pisem.
Prodaja drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul.

MOŠTOVA ESENCA „MOSTIN“

Z našo umetno esenco
Mostin si lahko vsakdo z
najmnimi stroški priprav
izborno, obstojno in zdravo
domačo pijačo. Cena
1 stekl. za 150 litrov din
20.—, po pošti din 40.—,
2 steklenici po pošti din
65.—, 3 steklenice po
pošti din 85.—.

Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se dobi samo z
gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije
drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul. 1 a.
Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo
drogerija KANC, Maribor, Gosposka ulica 3.